

LETO XXII. Stev. 69

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAYICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1945 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1945 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z BORBO.

Hammarskjöld naj bi posredoval med Izraelom in arabskimi deželami

O tem naj bi sklepal na osnovi ameriškega predloga Varnostni svet OZN na svojem bližnjem sestanku

New York, 21. marca (Tanjug). Konec tega ali v začetku prihodnjega tedna se bo Varnostni svet OZN znova sestel, da bi proučil napeti položaj na Bližnjem vzhodu. Delegacija ZDA v OZN je sredi predložitve predstavnika Varnostnega sveta zahtevo, naj čim prej skliče sestanek, ker povzroča napeti položaj med arabskimi deželami in Izraelom ameriški vladi čedalje več skrbi.

Generalni tajnik OZN Hammarskjöld je večkrat izjavil, da ne pričakuje nobene koristi od morebitnega sestanka Varnostnega sveta o tem vprašanju. Po nje-

govem mnenju Sveta ne bi bilo treba sklicati. Včeraj, preden je ameriška delegacija postavila svojo zahtevo, so bili delegati ZDA, Velike Britanije in Francije v OZN pri generalnem tajniku Hammarskjöldu in se z njim precej dolgo razgovarjali. Čeprav po razgovorih niso objavili nobenega uradnega poročila, diplomatski opazovalci sodijo, da so na sestanku bržčas govorili o morebitni konkretni akciji generalnega tajnika v palestinskem vprašanju.

V krogih zahodnih delegacij zatrjujejo, da bodo na sestanku

Varnostnega sveta zahtevali, naj Hammarskjöld odpotuje v Palestino in tam temeljito prouči vzroke sedanje napetosti, potem pa predloži konkretne načrte za normalizacijo položaja. To poslanstvo bi bilo nekoliko podobno znanemu lanskemu Hammarskjöldovemu poslanstvu, ko je po naročilu Generalne skupščine OZN potoval v zadevi ameriških pilotov na Kitajsko.

Namen zahodnih držav, da bi zahtevali, naj Hammarskjöld zaupa posredovalno nalogo za poravnavo izraelsko - arabskega spora, je zbudil v krogih OZN veliko zanimanje. Po zadnjem potovanju na Bližnji vzhod je Hammarskjöld očitno prišel do prepričanja, da bi morale predvsem prizadete dežele same urediti svoje stike. Pozneje je večkrat izrazil svoj optimizem in prepričanje o državniški modrosti glavnih voditeljev teh dežel. Pozval je tudi novinarje, naj ne dramtizirajo položaja, ker s tem samo povečajo zamotanost celotnega problema.

Varnostni svet je lani soglasno sprejel tri resolucije o palestinskem vprašanju. Same resolucije pa niso mogle vplivati na trajno pomiritev v tem delu sveta. Nekateri so predlagali konkretne ukrepe: natančno določitev meja, umik vseh čet z obeh strani meja na določeno razdaljo, tako da vojaki ene države ne bi mogli streljati na vojake druge itd. Te ukrepe pa so uveljavili samo delno. To in novi incidenti so ameriško delegacijo sedaj pripravili do tega, da je zahtevala sklicanje Varnostnega sveta OZN, ki naj bi po zamisli zahodnih dežel vsaj začasno zaupal vsi stvar generalnemu tajniku OZN.

Velika Britanija odobrava

ameriško pobudo o razpravi o Palestini v okviru Varnostnega sveta OZN

London, 21. marca (AFP). V Foreign Officeu danes izjavljajo, da pomeni predlog, naj bi Varnostni svet OZN obravnaval vprašanje Palestine, ameriško pobudo, čeprav so se ZDA pred tem posvetovali s Francijo in Veliko Britanijo. V Foreign Officeu nočejo ničesar podrobneje reči o novih predlogih, ki jih ameriška delegacija namena ob podpori britanske in francoske delegacije sprožiti v Varnostnem svetu.

Tu sodijo, da pomeni sovjetsko stališče v Varnostnem svetu še neznanko. Možno je, da je glavni cilj ameriške pobude dosegati namene Sovjetske zveze. Drugi opazovalci pa sodijo, da je namen ameriške pobude tudi odgoditi odločitev ameriškega zunanjega ministrstva o izraelski zahtevi po orožju.

V Spodnji zbornici pa je danes popoldne zunanji minister Selwyn Lloyd izjavil, da britanska vlada docela odobrava sklep ameriške vlade v zvezi s Palestino. Izjavil je, da se razgovori z drugima dvema podpisnikoma tristranske deklaracije iz leta 1950 zadovoljivo nadaljujejo. A tudi Selwyn

njajo s tem, da bi v Spodnjem domu sedeli poslanci iz tako dajne dežele.

Referendum, ki so ga v zvezi s tem izvedli na Malti, je samo deloma potrdil, da so ljudje na Malti za priključitev. V tej zvezi izražajo v nekaterih londonskih političnih krogih misli, da bi na Malti razpisali nove volitve. Sedanja predsednik vlade in vodja maltskih laburistov Mintoff je glavni zagovornik priključitve Maltke k Britaniji in njegova ponovna zmaga na volitvah bi utrdila položaj sedanje vlade ter dokončno omogočila uveljavljanje njegovih idej o bodočem državnopravnem položaju tega strateško izredno važnega otočja v Sredozemlju.

Lloyd ni povedal, kakšne konkretne ukrepe so zahodne velesile pripravile v zvezi z uveljavljanjem tristranske deklaracije.

JUTRI SE BO SESTALA ZVEZNA LJUDSKA SKUPŠČINA Pred obravnavanjem naših gospodarskih nalog v letošnjem letu

Beograd, 21. marca (Tanjug). Čez dva dni se bo sestala Zvezna ljudska skupščina, ki bo sprejela zvezni družbeni plan in zvezni proračun za letošnje leto, kakor tudi sedem zakonov, s katerimi bo urejenih nekaj važnih vprašanj.

Naše vrhovno predstavniško telo bo ta teden obravnavalo naše gospodarske naloge v letošnjem letu, nadaljnje izpolnjevanje našega državnega in družbenega plana, zunanjo politiko, narodno obrambo in druga vprašanja. Razen te raznolikosti in obsežnosti programa pa bo bližnje zasedanje Zvezne skupščine važno iz dveh razlogov: prvič, ker bo sprejelo zvezni družbeni plan, ki bo pomenil začetek uresničevanja nove gospodarske smeri v prihodnjem obdobju, in drugič, ker bo Ljudska skupščina sprejela dva zakona, ki urejata funkcioniranje državne uprave in posebej zveznih organov uprave. Zato javnost s posebnim zanimanjem pričakuje ekspozeja podpredsednikov Zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića o osnutku zveznega državnega plana in Edvarda Kardelja o osnutku zakona o državni upravi ter osnutku zakona o zveznih organih uprave.

Med obravnavanjem v odboru za gospodarstvo je bilo videti, da bosta s planom za letošnje leto določeni dve temeljni nalogi: doseči določeno stabilizacijo naših gospodarskih razmer in v tej zvezi enakomernejši razvoj osebnega standarda prebivalcev. Istočasno delo več skupnih odborov in hitrejši tempo, v katerem sta delala odbor za gospodarstvo, objek-

Novi afganistanski poslanik pri predsedniku republike

Brioni, 21. marca (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes dopoldne afganistanskega poslanika Asada Olaha Seraža, ki mu je izročil akreditivna pisma.

Pri tej slovesnosti so bili navzoči državni podtajnik Srdja Prica, generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan in namestnik šefa protokola državnega tajništva za zunanje zadeve Vladimir Marinović.

Obisk češkoslovaških parlamentarcev

Beograd, 21. marca (Jugopres). Češkoslovaška parlamentarna delegacija, ki bo štela okrog 20 članov, bo pod vodstvom predsednika Ljudske skupščine Zdeneka Firlingerja 5. maja prispela v Jugoslavijo. Češkoslovaški parlamentarci se bodo v naši državi mudili kakih dvajset dni kot gostje Zvezne ljudske skupščine. Prvi stik med parlamentom Češkoslovaške in Jugoslavije je bil navezan maja 1948., ko je jugoslovanska parlamentarna delegacija pod vodstvom Moše Pija da obiskala Češkoslovaško.

Gospodarska pogajanja z Grčijo

Vprašanje nadaljnega povečanja trgovinske menjave blaga in tehničnega sodelovanja

Beograd, 21. marca. Prihodnji ponedeljek se bodo tu začela gospodarska pogajanja z Grčijo. Na njih bodo uredili redno menjavo blaga za leto 1956 ter proučili nadaljnjo razširitev gospodarskega in tehničnega sodelovanja.

Grško-jugoslovanski gospodarski stiki so se razvijali doslej na zadovoljiv način in so nenehoma napredovali. Lani je izvozila Jugoslavija v Grčijo za 5,4 milijona dolarjev blaga, predlanski pa za 6,9 milijona. Uvoz pa se je povečal od 2,9 milijona predlanski na lanskih 5,1 milijona dolarjev. Jugoslovanski izvoz se je zmanjšal zaradi manjših dobav živine, čeprav odpade na živino in meso še vedno 70 % našega izvoza. Na živila je odpadlo blizu 9 % vsega izvoza, na izdelke elektroindustrije kakih 6,5 %, na kemične izdelke 5 %, na rezan gradbeni les 2 % itd. Čeprav se je sestava izvoza

nekoliko zboljšala, izvažamo v Grčijo še zmeraj največ kmetijskih pridelkov. Naši gospodarski krogi menijo, da je moč takšno sestavo zboljšati, zlasti z izvozom izdelkov industrije za predelavo kovin.

Lansko povečanje uvoza iz Grčije je posledica znatnih nakupov bombaža. Na bombaž odpade v celotnem uvozu nad 71 %. Na drugem mestu našega uvoza je volneno predivo (9,1 %) dalje južno sadje in suho grozdje (7,4 %), surove kože (6,5 %), anilinske barve (1 %) itd.

Poskus atentata na ciprskega guvernerja

Nikosia, 21. marca (Reuters). Davi so v spalnici britanskega guvernerja na Cipru generala Hardinga našli peklenjski stroj. Začeli so strogo preiskavo med ciprskim osebjem, uslužbenem pri guvernerju.

Reforme tudi v Francoski uniji

Vlada Republikanske fronte terja od poslanske zbornice pooblastila za izgraditev avtonomne oblasti ljudstev v francoskih prekomorskih deželah

Pariz, 20. marca (Tanjug). Francoska vlada je predložila poslanski zbornici osnutek zakona, po katerem bi bila pooblašena, da bi uveljavila splošne reforme v deželah Francoske unije. Vlada je namreč sklenila opustiti dosedanje politiko asimilacije kakih 30 milijonov prebivalcev 15 prekomorskih dežel s površino blizu 8 milijonov kv. km in prepuštili domačemu prebivalstvu opravljanje znatnega dela krajevnih poslov. Ministrski predsednik Guy Mollet je bil pooblaščen, da sproži na koncu splošne debate, ki se je začela zdaj o tem vprašanju, vprašanje zaupnice vladi. Parlamentarni strokovnjaki pričakujejo, da bo vlada zadržno dobila potrebno večino glasov.

Minister za prekomorske dežele socialist Defferre je v zbornici izjavil o predloženem osnut-

ku, da hoče vlada preprečiti »pogajanje zaupanja prebivalstva prekomorskih dežel. Zato vlada predlaga ustanovitev posebnih »vladnih svetov« v vseh prekomorskih deželah. Ti »zarodki bodočih reprezentativnih vlad«, v katerih bi bili domorodci, bi morali že zdaj prevzeti del oblasti. V teh deželah bi pozneje volili krajevne skupnosti, ki bi v nadaljnjem razvoju omogočile domorodcem samostojno zakonodajno oblast.

Vlada Republikanske fronte hoče razen tega uveljaviti upravne reforme, da bi domačemu prebivalstvu omogočili čim številnejše sodelovanje v organih oblasti. Obeta se tudi sprememba gospodarske politike, da bi se zastale prekomorske dežele, zlasti v Afriki, čim hitreje razvijale.

Na današnji seji zbornice se je večina poslancev izrekla za na-

črte vlade. Predsednik Ljudske republikanske stranke Teitgen je izjavil, da bodo ljudski republikanci vzlic znatnim pridržkom glasovali za predlagane zakone. Za vladne predloge bodo glasovali tudi radikali, komunisti in poslanci Demokratske unije odpora. Degolovci, poujadisti in znatno število zmernih pa izražajo nezadovoljstvo sprčo vladnega namena, da bi zakon o pooblastilih uporabljal proti skoristim Francozov v teh deželah.

Zbornica bo najbrž že jutri glasovala o zahtevanih pooblastilih.

Francoski načrt v ožjem razorožitvenem odboru OZN

London, 21. marca (AFP). — Danes dopoldne so se v Foreign Officeu sestali šefi delegacij Kanade, Francije, Velike Britanije in ZDA v ožjem odboru razorožitvene komisije OZN, ki zaseda v Londonu. Druga plenarna seja odbora je bila danes popoldne. Izvedelo se je, da je sovjetski delegat Gromikov govoril o francosko-britanskem predlogu, ki ga je v ponedeljek v ožjem odboru razložil francoski delegat Jules Moch.

Zahodna zadržila bonnski vladi

Bonn, 21. marca (AFP). Predstavnik vlade je novinarjem izjavil, da so ministrski predstavniki na razorožitveni konferenci sodelujoči dežel izrazili pripravljenost, da prouče način obveščanja in morebitnega posvetovanja z zahodnonemško vlado o poteku teh pogajanj.

Dejal je, da so bila takšna zadržila dana, ko so zahodnonemški poslanci izročili Adenauerjevo poslanico ministrskim predstnikom zahodnih dežel.

Sestanek tajniškega odbora Ankarskega sporazuma

Atene, 21. marca (Tanjug). — Danes je bil prvi sestanek odbora stalnega tajništva Ankarskega sporazuma po preselitvi tajništva v Atene. Sestanku je predsedoval veleposlanik v grškem zunanjem ministrstvu Ekonomugras. Sodelovala sta turški veleposlanik Iksel in jugoslovanski veleposlanik Miša Pavičević.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 22. marca
Pretežno oblačno, zlasti v zahodni in južni Sloveniji nekaj padavin. Temperatura se bo rahlo dvignila.

Ben Gurion

napaden, bosta odgovorna za spopad Sirija in Egipt. Izrael ne bo začel vojne. Toda če bo napaden, ne bo čakal, da sovražnik vdre na njegovo ozemlje, marveč bo prenesel vojno na arabska tla.

Kako se bodo v Angliji odločili o bodoči državnopravni ureditvi Malte?

London, 21. marca. (Tanjug). Na kakšno stališče se je treba postaviti glede načrtov o priključitvi Maltke k Veliki Britaniji, je bil glavni problem, ki so ga obravnavali na današnji seji britanske vlade. To vprašanje bo morda že prihodnji teden predmet posebne debate v Spodnjem domu.

Predlog o priključitvi Maltke k Veliki Britaniji s podobno avtonomijo, kakršno ima zdaj Severna Irska, in s pravico do treh poslanskih mandátov v Spodnji zbornici, je zelo kočljiv sprčo ostre opozicije, na katero je naletel med prebivalstvom na Malti. Tudi nekateri britanski konservativni poslanci se ne stri-

Administracija ljudskih odborov

Odkar so občine prejele številne nove pristojnosti, mnogi stari hitreje in mnogo bolj gospodarnostno rešujejo kot prej, ko so te pristojnosti opravljal še okraj. Toda vsi občinski ljudski odbori še ne morejo opravljati vseh novih pristojnosti sami, marveč jim morajo še pomagati okraj, nekatere probleme pa rešujejo občine za zdaj še prepočasno in ne dovolj temeljito. Vzrok, ki ga napaja večina ljudskih odborov, tiči v premajhnem številu in v nezadostni strokovni usposobljenosti mnogih uslužbencev. Brez zadostne in kvalitetne administracije namreč tudi ljudski odbori in njihovi organi ne morejo dobro delati.

Proč je stvar v tem, da dobrega strokovnega kadra povsod primanjkuje. V Sloveniji bi, denimo, potrebovali letno najmanj po 200 juristov, ljubljanska univerza pa jih daje komaj po 40. V kočevskem okraju ni menda nobenega jurista ali ekonomista. Marsikje sicer stipendirajo dokajšnje študente in študentov, toda dotok mladih moči iz šol ne zadostja.

Druga stvar je strokovno izpopolnjevanje že zaposlenega kadra, ki pa še ni dovolj kakovostno. Pri ljudskih odborih zlasti ni dovolj kvalitetnega srednjega kadra. Zda imajo ponekod nižje kvalifikirane pisarniške moči in pa visokokvalificirane strokovne uslužbence, manjka pa tip srednješolsko izobraženega uslužbenca, ki bi znal kolikor toliko samostojno opravljati več del v pisarni. Visokokvalificirani uslužbenci bi bilo potem marsikje treba manj, ker bi delo predesem organizirali in ga vodili, opravljali pa bi ga srednji kader. Za tako samostojnejše delo bi lahko usposobili tudi dokaj uslužbenec, ki sicer nimajo polne srednješolske izobrazbe, pač pa so si pridobili že mnogo prakse. To njihovo prakso bi kazalo dopolniti in sistematizirati v dopolnilnih tečajih, ki naj bi jih uvedli pri nekaterih šolah.

Republiški odbor sindikata državnih uslužbencev je konec lanskega leta anketiral okrog 2000 uslužbencev, da bi ugotovil njihova mnenja o lastnem strokovnem izpopolnjevanju. Anketa je pokazala, da se večina nižjih uslužbencev pri ljudskih odborih želi strokovno izpopolniti in izražajo to željo celo bolj kot posamezni uslužbenec in strokovno odgovornejših delovnih mestih. Hkrati pa so številni anketaanci povedali, da so zaradi pomanjkanja kadra hudo zaposleni z nujnim tekočim delom, da težko najdejo čas za svoje strokovno izpopolnjevanje, saj zlasti tajniki, načelniki in uslužbenci na podobnih mestih presedajo ogromno časa na sejah, se potem ukvarjajo s sestavljanjem zapisnikov, sprejemajo stranke, uresničujejo sklepe sej in podobno.

K strokovnemu izpopolnjevanju in kvalitetnejšemu delu uslužbencev v ljudskih odborih bi po mnenju, ki ga je bilo slišati v Republiškem odboru sindikata državnih uslužbencev, lahko mnogo pripomoglo gibčno izdajanje strokovnih priročnikov, ki naj bi razlagali osebino, duha, namen in nudili nasvete za pravilno uresničevanje posameznih zakonov, uredb ali predpisov. Taki priročniki bi morali izhajati v kratkem času po izidu zakona, uredbe ali predpisa. V Sloveniji so taki priročniki izšli samo nekajkrat, bili pa so takoj razprodani, kar kaže, kako so potrebni. V nekaterih drugih republikah take priročnike že izdajajo in so glede tega precej pred nami. Seveda bi morali izdajati te priročnike po ustreznih cenah, ki bi bile za uslužbenca dosegljive.

Hkrati, ko uslužbenec primanjkuje, pa ugotavljamo, da šteto uslužbenec raste celo ponekod tam, kjer bi bilo pričakovati, da se bo zmanjšal. Precejšen vzrok je v tem, da marsikateri uslužbenec ni strokovno dovolj usposobljen za svoje delo, zato sta ponekod za delo, ki bi ga lahko opravljali en sam kvalificiran uslužbenec, potrebna kar dva, to pa administraciji podražuje. Pomembno vprašanje je pri tem tudi organizacija in sistem dela, ki pri marsikaterem ljudskem odboru niša zadovoljiva. Administracija v ljudskih odborih nekaterih velikih okrajev ali občin je organizirana in ima prav tak sistem dela, kakor administracija v nekaterih ljudskih odborih manjših okrajev ali občin. Brž ko na okraju osnujejo nov referat, hočejo nov samostojen referat tudi na občini itd. Razen tega je administrativno poslovanje marsikje še dokaj zastaralo ter skoraj ne izkorišča sodobnih biotehničnih pripomočkov. So, denimo uslužbenec, ki so prišli iz šol kot stenografi, pa stenografije v službi skoraj ne uporabljajo oziroma, točneje povedano, je niti ne mo-

rejo uporabljati ter svojo stenografsko spretnost na ta način pogloma izgubljajo, namesto da bi jo izpopolnjevali.

Gre namreč za to, da marsikje že pomanjkljiva organizacija dela otežkoča posameznim uslužbencem, da bi izdatneje uporabljali svoje znanje in spretnosti, hkrati pa odpliva na to tudi pomanjkljiva strokovna usposobljenost nekaterih višjih uslužbencev (načelnik bi lahko zdiktiral koncepte stenografski ali strojeopisni, ker pa mu stvar ne gre hitro od rok, jih raje piše sam itd.). Na ta način delovni čas ni racionalno izkoriščen, za opravljanje dela je treba več ljudi, ki pa jih ni moč lahko najti, delo zastaja, prizadeti državljanji kritizirajo počasno reševanje problemov itd.

Zdaj ponekod vidijo rešitev samo v tem, da iščejo uslužbenca z oglasi (... najmanj s petletno prakso...) in na druge načine. Pred dnevi smo brali, da je šlo v LR Hrvatski (tako pojava po seveda tudi v LR Sloveniji) v prvih osmih mesecih lanskega leta kar 24 milijonov din za oglase, s katerimi so iskali skupno okrog 1200 uslužbencev, medtem ko bi — po objavljenih poročilih — že polovica te usote zadostila za izpolnjevanje tolikšnega števila uslužbencev. To kaže, da je takšno reševanje problema drago, hkrati pa neučinkovito. Problem je precej zapleten in ga je treba reševati kompleksno.

Na pogled so to morda manj pomembni problemi, o resnici pa gre za to, da bi upostavili pri ljudskih odborih cenejšo administracijo, ki pa bi bila hkrati gibljivejša, kar bi omogočilo tudi boljše delo ljudskih odborov in njihovih organov, v zadovoljstvo državljanov. Seveda pa nekatere navedene ugotovitve ne veljajo samo za administracijo pri ljudskih odborih, marveč hkrati tudi za administrativno poslovanje v nekaterih podjetjih in ustanovah.

M. Z.

SEJA PREDSEDSTVA STALNE KONFERENCE MEST

POSEBNA POZORNOST STANOVANJSKI PROBLEMATIKI

Uredba o upravljanju stanovanjskih hiš je ustvarila pogoje za prehod na družbeno upravljanje teh hiš

Beograd, 21. marca. (Tanjug). Na seji predsedstva Stalne konference mest in mestnih občin Jugoslavije so proučevali stanje osnovnih komunalnih skladov v mestih, zlasti položaj glede pomanjkanja šolskega prostora. Govorili so tudi o učinku novega komunalnega sistema po nedavnem posvetovanju predstavnikov mest v Novem Sadu. Posebno pozornost je posvetilo predsedstvo stanovanjski problematiki. Proučilo je tudi sklepe skupne seje komisije za napredek stanovanjskega gospodarstva in stanovanjske kulture ter komisije za krajevno samoupravo in družbeno upravljanje. Na seji so obravnavali tudi vzorna pravila sklada za kreditiranje graditve stanovanj, ki jih je sestavil Ljudski odbor Ljubljane.

V sklepni komisiji Stalne konference, ki jih bo predsedstvo poslalo Zveznemu izvršnemu svetu, konferenčni odbor, da je uredba o upravljanju stanovanjskih hiš zagotovila osnovne potrebe in ustvarila pogoje za prehod na družbeno upravljanje teh hiš. Praktična uporaba v uredbi določenih načel pa nujno zahteva spremembo in dopolnitev posameznih predpisov, zlasti glede na razmerja v krajini. V tej zvezi bo predsedstvo predlagalo, naj bi zvezno uredbo o upravljanju stanovanjskih hiš omejili samo na določanje splošnih načel, njihovo podrobno obravnavanje pa prepustili republikam in ljudskim odborom, ki bi izdali posebne predpise.

S SEDANJIMI PREDPISI SE NI DOLOČENO, KAJ JE STANOVANJSKA SKUPNOST

Na podlagi anketnih raziskav so ugotovili, da s sedanjimi predpisi še ni določeno, kaj je stanovanjska skupnost, ker ta ustanova ni dobila nobenih gnotnih sredstev, pa tudi ne nalog, ki naj bi jih izpolnjevala. V predpisih uredbe se izraz »stanovanjska skupnost« čisto meša s pojmom hišnega sveta ali celo s pojmom organa državnega upravljanja v stanovanjskih poslih vobče. Na podlagi teh ugotovitev menijo, da je treba dati pojmu stanovanjske skupnosti vso življenjsko vsebino, tako da ne bo skupen hiš, marveč da bo pomenil skupnost državljanov, živčih v določenem stanovanjskem bloku. Stanovanjska skupnost je treba razumeti kot organizacijo državljanov v nalogu, da dela za zboljšanje in pospeševanje stanovanjskih, komunalnih, socialnih, higienskih in družbenih pogojev na določenem področju stanovanj.

Na tako zasnovo stanovanjske skupnosti bo lahko občina prenesla del komunalnih nalog. Tako na pr. bo lahko stanovanjska skupnost doela ali delno prevzela skrb za javne nasade, otroška igrišča in zavetišča, za organizacijo vseh mestnih predlagajo, da bi lahko hišni svet posamezne pose zaupal ljudem zunaj svoje sestave. Hišnemu svetu naj bi ostalo le zelo malo administracije, ki bi jo kar najbolje poenostavili. V tej zvezi menijo, da je treba izdati tudi predpise o poenostavljeni tehniki bančnega poslovanja s finančno službo hišnih svetov. Stanovanjska uprava, ki je v praksi prevzela znaten del vloge izpostave občinske administracije, še ni mogla izpolniti v uredbi določenih nalog. Zato bi bilo treba z novimi predpisi napraviti hišne svete povsem neodvisne od stanovanjske uprave, njej pa dati doela novo lice. Ta urava naj bi bila izključno kontrolnega značaja, delala pa naj bi po naročilih hišnih svetov brez nadzorne funkcije nasproti njim.

Gozdarsko službo kaže izpopolniti in vskladiti s komunalnim sistemom

Seja pododborov za organizacijo in upravljanje v gozdarstvu pri Odboru za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

Ljubljana, 21. marca. Danes je prvič zasedal pododbor za organizacijo in upravljanje v gozdarstvu, ki ga je na svoji zadnji seji formiral Odbor za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije. Seji, na kateri so bile izmenjane misli o problemih gozdarske službe, so prisostvovali tudi direktor Uprave za gozdarstvo LRS inž. Lojze Funkel, direktor Gozdarskega inštituta inž. Bogdan Zagar, upravnik Srednje gozdarske šole v Ljubljani inž. Cerjak in inž. Albert Svetličič iz Zavoda za gozdarsko planiranje LRS.

Predsednik pododborov Ignac Voljč je uvodoma dejal, da so poslanci, člani Odbora za organizacijo oblasti in uprave pri proučevanju funkcioniranja komunalnega sistema v občinah in krajih ugotovili, da je tudi organizacija gozdarske službe žgoč problem, ki mu je treba posvetiti več pozornosti. Hkrati je poslanec Ignac Voljč prečital dopis iz novomeške Uprave za gozdarstvo, ki vsebuje nekatere predloge za izpopolnitev oziroma reorganizacijo gozdarske službe. V tem dopisu je govora med drugim o predlogu, naj bi odkazovanja gozdnega drevja za posek opravljali le od okrajne uprave za gozdarstvo pooblašeni strokovnjaki, naj bi se v gozdarstvu globalno planiralo preko okrajnega Zavoda za plan, naj bi se osnovali upravni odbori gozdnih skladov, naj bi se operativna gozdarska služba v nedržavnem sektorju prenesla na gozdarske odseke pri kmetijskih združenjih, naj bi osnovali gozdarske inšpekcije pri okrajnih tajništvihi za gospodarstvo itd.

Predsednik pododborov Ignac Voljč je nato govoril o tem, da kaže gozdarsko službo bolj vskladiti s komunalnim sistemom. Sedanja organizacija gozdarske službe ponekod že ovira uspešno gospodarjenje z gozdovi. Tudi nekateri togi predpisi ne služijo pospeševanju gospodarjenja z gozdovi. Gozdne komplekse bo treba ponekod pravilneje razde-

liti. Gozdarska služba je po okrajih neenotno urejena. Zlasti hudo se čuti pomanjkanje strokovnega kadra, zato je po mnenju tov. Voljča vprašanje, ali bi bilo v teh pogojih smotno ustanoviti gozdarske inšpekcije, kot predlaga dopis iz novomeškega okraja. Prav tako je vprašanje, ali je nujno osnovali upravne odbore za upravljanje z gozdarskimi skladi, ker bi to nalog morda lahko opravljale strokovne komisije pri gospodarskih svetih OLO.

GOZDARSKIH STROKOVNJAKOV HUDO PRIMANJKUJE

Ljudski poslanec Jakob Zen je med drugim govoril o pomanjkanju kadra. V celjskem okraju pride en logar na 895 ha gozdne površine, medtem ko bi bilo primerno, da bi prišlo na posameznega logarja le do 500 ha. Razen tega 69 % logarjev v celjskem okraju nima ustrezne strokovne izobrazbe. Sole dajejo premalo kadra. Nato je poslanec Jakob Zen govoril o gozdnih skladih. Dejal je, da enoten prispevek okrajev ni najbolj smotni, ampak da bi bilo treba določiti prispevek posameznih okrajev po realni ocenitvi dejanskega stanja. Glede pristojnosti občin s področja gospodarstva je tov. Zen dejal, da v celjskem okraju prakticirajo tako, da pri tem sodelujejo občinski organi s posvetovalno pravico, kar za zdaj

zadostuje, ker občine na ta način lahko preprečujejo slabe posledice centralističnega upravljanja v gozdarstvu.

Predsednik pododborov Ignac Voljč je nato govoril o tem, da so posamezne občine preveč sirokočrune pri izdajanju sečnih dovoljenj, ker se ne čutijo sodegovorne, zato bi morda kazalo urediti stvar tako, da bi okraj dodelili občinam kvote lesa, ki ga lahko posekajo, ker bi se s tem povečala skrb občin za gozdove.

Ljudski poslanec Stane Skof je govoril — na podlagi izkušenj iz mariborskega okraja — o tem, da sedanja organizacija gozdarske službe sicer v glavnem ustreza in so z njo dosegli skrbnejše gospodarjenje. Nekatere funkcije s področja gozdarstva so bile sicer prenesene na občine, toda pri občinah ni organov, ki bi te funkcije opravljali. Nato je izrazil mnenje, da so revirna vodstva sicer pod strokovnim vodstvom okrajnih gozdarskih uprav, toda hkrati je potrebno, da bi tudi občine nadzirale delo teh revirnih vodstev. Logarji, ki so odgovorni okrajni upravi, bi morali čutiti, da so za svoje delo odgovorni tudi občinam, na čigar področjih opravljajo delo. Nekatere naloge so po sodbi poslanca Skofa preveč centralizirane pri republiških organih in bi jih kazalo prenesti na okrajne gozdne uprave. Nato je poslanec Skof dejal, da s sedanjim gospodarjenjem z gozdnimi skladi ne moremo biti povsem zadovoljni, ker le-te uporabljajo ponekod tudi za negozdarske namene. Sodil je, da bi bilo primerno, če bi imele občine svoje gozdarske sklade, ki ne bi bili povsem odvisni od okrajnih skladov. Formirali naj bi se na zakoniti osnovi, ker pa bi bili ti fond v raznih občinah različni, večji in manjši, naj bi prelinjav sredstev iz fondov posameznih občin koordiniral okraj.

KAKO ODPRAVITI STISKO GLEDE KADRA?

Direktor Gozdarskega inštituta inž. Bogdan Zagar je sodil, da odnosi med gozdarskimi upravami in gozdnimi gospodarstvi niso povsod jasni in da so v raznih okrajih različni. Po njegovem mnenju kadra v doglednem času še ne bo dovolj, pomagali pa bi si lahko na dva načina. Prvič, okrajne gozdne uprave in gozdna gospodarstva naj bi stipendirala primerno število kadra na fakultetah in srednjih gozdarskih šolah iz svojih sredstev, drugič, prirediti naj bi začeli sistematične tečaje in seminarje ne le za logarje, marveč tudi za mlade tehnike in inženirje, da bi si izpopolnjevali svoje znanje. Nato je inž. Bogdan Zagar dejal, da se gozdni skladi ne bi smeli smatrati kot nekakšen davek, kot je to ponekod primer, ampak kot

prispevek, ki se vrača gozdarstvu za njegovo pospeševanje. Gozdarske sklade naj bi upravljale strokovne komisije pri gospodarskih svetih OLO, sredstva iz teh skladov pa naj bi se dodeljevala po predložitvi elaboratov ali drugače strokovne dokumentacije. Tudi inž. Bogdan Zagar je sodil, da bi morala revirna vodstva tesno sodelovati z občinami, čeprav so strokovno podrejena okrajnim upravam. Glede gozdarske inšpekcije pa je inž. Zagar sodil, da bi bile sicer potrebne, toda v sedanjih pogojih ni možnosti za njihovo osnovanje, ker ni kadra.

V razpravi je sodeloval še direktor Uprave za gozdarstvo LR Slovenije inž. Lojze Funkel, za njim pa inž. Albert Svetličič. Le-ta je sodil, da še ni jasna bodoča organizacija gozdarske službe. Nato pa je dejal, da bi morali biti gozdni fond določeni na osnovi perspektivnega plana razvoja gozdarstva. Glede kadra pa je inž. Svetličič sodil, da bi ga bilo treba tudi smotrneje razdeliti.

V Sloveniji imamo 170 gozdarskih inženirjev in 250 gozdarskih tehnikov. Upravnik Srednje gozdarske šole v Ljubljani inž. Čerjak je dejal, da je po podatkih iz leta 1954 primanjkovalo 417 tehnikov. Lani je srednje gozdarsko šolo absolviralo 54 tovarišev. Letos bo maturiralo verjetno okrog 30 rednih dijakov in 32 tečajnikov. Inž. Cerjak je sodil, da bo kadra za prvo potrebo dovolj šele čez nekaj let. Pozdravil pa je predlog inž. Zagarja, naj bi prirediti tečaje za strokovno izpopolnjevanje inženirjev in tehnikov.

Pododbor za organizacijo in upravljanje v gozdarstvu bo nadaljeval s podrobnejšim proučevanjem teh problemov.

M. Z.

Priprave na tekstilno razstavo v Ljubljani

Prva strokovna razstava tekstila z mednarodno udeležbo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo odprta od 28. aprila do 6. maja. Za to prireditve je odan že ves razpoložljivi razstavljeni prostor. Razstavljalo bo 123 največjih tekstilnih podjetij iz naše države. Sodelovala bodo tudi razna industrijska podjetja iz Zahodne Nemčije, Madžarske in Češkoslovaške, ki bodo razstavila v glavnem razne preizkuševalne aparate in tekstilne stroje. Pripravljalni odbor razstave si prizadeva, da bo prireditve na strokovni višini in da bo dala izršen pregled jugoslovanske tekstilne industrije, njenih možnosti in pomanjkljivosti. Hkrati s razstavo pripravljajo poseben odbor elitno modno revijo, na kateri bodo prikazani najnovejši modeli oblačil iz domačih tkanin.

POSVETOVANJE V ZVEZNEM IZVRŠNEM SVETU

V finančnem poslovanju socialnega zavarovanja je še mnogo neurejenih vprašanj

V delu službe socialnega zavarovanja, zlasti na področju finančnega poslovanja, uporabe zakonitih predpisov in ohranjanja organizacije je še mnogo neurejenih vprašanj. Vsa ta vprašanja so na dnevnem redu posvetovanja v Zveznem izvršnem svetu. Razen članov Izvršnega odbora zveznega zavoda in predsednikov izvršnih odborov ter direktorjev republiških zavodov se udeležujejo posvetovanja tudi člani Zveznega izvršnega sveta Moma Marković, Velimir Stojnić in dr. Paule Gregorić.

Na včerajšnjem sestanku so obširno obravnavali finančno poslovanje službe socialnega zavarovanja. Lani so dohodki narasli zlasti na področju zdravstvene zaščite. Močno je naraslo tudi število pregledov. Na Hrvaškem so narasli izdatki za zdravstveno zavarovanje lani za dobri 2 milijardi 500 milijonov dinarjev, na enega zavarovanca pa od 16.800 na dobrih 18.000 din. Podoben je položaj tudi v drugih republikah. Novi družbeni plan predvideva znižanje splošne stopnje prispevkov od 43 na 40%. Na posvetovanju so obširno govorili o tem, kaj bi bilo treba ukreniti, da bo lahko socialno zavarovanje vzlic manjšim dohodkom v letošnjem letu krilo svoje izdatke.

V tej zvezi so na posvetovanju opozorili na več pomanjkljivosti in na primere razpisnosti. Ponekod so sklade zavarovanja porabili za investicije ali za kreditne ljudskim odborom in podjetjem. Bilo je tudi več zlorab pravice do zdraviliškega zdravljenja in drugih nepravilnosti. Predstavniki iz posameznih republik menijo, da bi morali pravice do zdravstvenega zavarovanja delno

vezati na delovni staž zavarovanca, zlasti glede pravic članov njihovih družin. Uveljaviti bi bilo treba tako imenovano dodatno pravico, ki bi bila odvisna od dolgotrajnega delovnega staža. Na posvetovanju so govorili tudi o načinu plačevanja bolniških storitev in njihovi ceni. Če izvajamo primere neupravičenega zvišanja cen, storitve v bolnišnicah niso drage. Treba pa bo preprečiti primere, ko v bolnišnicah brez potrebe zdržujejo bolnike ali pa sprejemajo manj bolne ker so cenejši. Z bolj racionalnim gospodarjenjem bi lahko stroške socialnega zavarovanja še znižali.

Vse bivše pevce »Moškriča«, »Kajuh«, bivšega Studentskega pevskega zbora in pevce zbora Tehniške srednje šole »Vinko Košak«, obveščamo, da se zborejo v nedeljo, 25. marca ob 10 v klasični gimnaziji, kjer bo skupna vaja za nastop, ki bo na osrednji proslavi ob desetletnici mladinskih delovnih brigad.

Pripravljalni odbor za proslavo desetletnice mladinskih delovnih brigad

DNEVNA KRONIKA

Misija Stanovanjskega odbora OZN odpotovala

Člani misije stanovanjskega odbora Evropske gospodarske komisije OZN, ki so se deset dni mudili v naši državi, so odpotovali včeraj v Turčijo.

Člani misije, ki so imeli priložnost seznaniti se s problemi pomanjkanja in izgradnje stanovanj v Jugoslaviji, sodijo, da bo treba naši državi poslati mehanizacijo za pospešitev te izgradnje. Misija je predlagala, naj bi več jugoslovanskih strokovnjakov in delavcev odšlo za nekaj časa na prakso v druge tehnično bolj razvite dežele.

Razgovori vodnogospodarskih strokovnjakov Jugoslavije in Grčije

Sinoči je iz Skoplja odpotovala v Solun delegacija vodnogospodarskih strokovnjakov Jugoslavije, ki se bo z grškimi vodnogospodarskimi strokovnjaki razgovarjala o regulaciji Dojranskega jezera. V zadnjih dveh letih je gladina tega jezera začela naglo narasčati, ker so se zamašili odvodni kanali na grškem ozemlju. Tako je zdaj poplavljenih nekaj sto ha orne zemlje na našem in na grškem ozemlju.

Proslava stoletnice rojstva Nikole Tesle

Državni odbor za proslavo stoletnice rojstva velikega znanstvenika Nikole Tesle zaključuje priprave na organizacijo uradnega dela te proslave, ki bo od 9. do 13. julija v Beogradu. V odboru poudarjajo, da bo ta proslava mednarodnega značaja.

Proslava v Beogradu se bo začela s svečano akademijo, na kateri bo o znanstvenem delu in tehničnih odkritjih Nikole Tesle, kakor tudi o pomenu teh odkritij za razvoj civilizacije govoril podpredsednik Zveznega izvršnega odbora in predsednik odbora za proslavo Rodoljub Čolaković. V Beogradu bodo tudi odkrili spomenik Nikoli Tesli.

Incidenti na indijsko-pakistanski meji

in ukrepi delhijske vlade za ureditev mejnih sporov med obema sosednjima deželama

New Delhi, 21. marca (Reuter). Streljanje, ki se je začelo v pretekli noči med pakistanskimi in indijskimi četami na meji pri Amricaru, se je nadaljevalo tudi danes dopoldne. Po nekaterih poročilih so se spopadi raztegnili na

kakih 15 km dolgo področje vzdolž pakistansko-indijske meje.

Indijska agencija PTI poroča, da se bodo danes sestali predstavniki varnostnih oddelkov Indije in Pakistana na obsejnim področju. To je že peti incident v zadnjih dvanajstih dneh. Začel se je, ko so pakistanske čete minulo noč prodrle na indijsko ozemlje pri Nausehri Dali, kakih 30 km od Amricara, in začele streljati na indijsko patruljo.

V zvezi s temi incidenti je Nehru danes v parlamentu izjavil, da je indijska vlada ukrenila vse potrebno za zaščito indijskega ozemlja in prenehanje spopadov. Končni uspeh teh prizadevanj, je pripomnil Nehru, pa bo odvisen tudi od Karadžija.

V zadnjem tednu je prišlo na raznih sektorjih meje do štirih incidentov, v katerih so bili ranjeni štirje indijski stražarji, eden pa ubit. Na devetnajst krajih je mejna črta med Indijo in Pakistanom še zdaj sporna.

Ob incidentu, ki se je primeril pri Amricaru v noči nedelje na ponedeljek, so bili 4 indijski vojak ubiti, 14 pa jih je bilo ranjenih. Ubilih je bilo tudi 22 pakistanskih vojakov, 28 pa ranjenih.

PISMO IZ BONNA

Warntski vozeli v sporu med Francijo in Zahodno Nemčijo zaradi Posarja

Bonn, marca

Pred tretjo fazo francosko-nemških pogajanj o Posarju ali boljše rečeno pred tretjim nadaljevanjem začetne faze se je razvila viharina polemika. Tokrat ne med obema parlamentoma. Na oder sta stopili porurska in lotarinska teška industrija. Uglajene diplomatske fraze o evropskem »poslanstvu« in »sodelovanju« so se umaknile čistemu poslovnemu računu.

Čeprav so bila v obširnem, za pogajanja pripravljenem seznamu vsa vprašanja zelo zamotana ali kočljiva, so govorili o dveh najbolj bistvenih in usodnih za ves spor. Gre za premo-govnike v Warntu in za zgraditev omrežja prekopov vzdolž Moselle, ki teče od Metzja, središča lotarinske industrije, in pri Koblenzu v Ren.

Warntska kotlina meri komaj 85 kv. km. V obliki klina je zarezana od jugozahoda Posarja v Lotaringijo. Od vseh posarskih zalog premoaga odpade nanjo dobra tretjina. Warnt mika lotarinske rudarje že dobrih 35 let. Večkrat so ga vzeli delno v zakup. Po drugi svetovni vojni so pogodbo obnovili na 50 let. Franci-zi dobivajo iz Warnta letno nad 3,5 milijona ton premoga. Zdaj hočejo obdržati pravico do izkoriščanja premoagovnikov do leta 1980. Po vojni so investirali v rudniške naprave 50 milijard frankov. Nemci tega nečejo.

Moselle in bojkot »minetac«

Mosella nima neposredne zveze s Posarjem, razen da se vanjo izliva reka Saar. Vendar pa so zvezo upostavili — moralno, politično, pravico Francozi. In zdaj zahtevajo, naj bi do Didenhofena do Koblenza v dolžini 270 km zgradili na reki Moselli omrežje prekopov, da bi postala plovna za ladje do 1500 ton nosilnosti. Koks in še enkrat koks, je rekel ondan predsednik francoske je-klarske industrije Pierre Richard. Lotaringija ga dobiva po železnici iz Porurja. Vodna pot bi znižala prevozne stroške. Skupna komisija že dolgo proučuje in preračunava načrt moselskih prekopov.

Nemci trdijo, da so gospodar-sko neupravičeni, čeprav bi na njih zgradili še 10 hidrocentral in bi nerazvito mosello pod-ročje dokaj oživilo. Po nemških računih bi morali v zgraditve prekopov, naprav ob njih in ladij investirati 800 do 900 milijonov mark. In še bi morali pozneje kriti letni primanjkljaj v zne-sku 40 milijonov. Slišati je bilo, da se kancler nagiblje h kom-promisu. Toda malone vse orga-nizacije so se potem izrekle proti

Ureditev socialno-zavarovalnih poslov z Italijo

Beograd, 21. marca. (Tanjug). V Trstu bodo prihodnji tork predpisali sporazum o ureditvi nekaterih vprašanj socialnega zavarovanja med Italijo in Ju-goslavijo. Sporazum bodo po-dpisali delegati Zavoda za social-no zavarovanje Jugoslavije in državnih zavodov za socialno za-varovanje Italije na podlagi do-ložb videmskega sporazuma. V imenu naše države bo sporazum podpisal Todor Vujosevič.

Nova imena tržaških ulic

Trst, 21. marca. Na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta je v razpravi o imenovanju novih mestnih ulic govorila tudi socialdemokratska Gruber Benca, ki je obdolžila občinski odbor, da je pri sestavi seznamov imen novih ulic popolnoma ignoriral za-služne italijanske in tržaške so-cialiste, antifasistične borce ter Slovence.

Ugotovila je, da manjkajo v seznamu imena Mateottija, An-gela Vivanteja in drugih social-istov. Konkretno je predlagala, da bi eno izmed mestnih ulic imenovali po Ivanu Cankarju, pot na Kontovel po Josipu Per-totu, nekdanjemu uredniku »Dela« itd.

Posarci se upirajo

gospodarskim koncesijam Franciji kot ceni za priključitev dežele k Zahodni Nemčiji

Saarbrücken, 21. marca (AFP). Posarski minister za gospodarstvo Norbert Brinkmann je izjavil v razgovoru z novinarji, da njegova vlada ne more sprejeti francoskega predloga o kanaliza-ciji reke Moselle, ker bi tako dali prednost izključno Franciji in in-

dustriji v Loren. Kanalizacija Moselle ne more biti cena za priključitev Posarja k Zahodni Nemčiji. Povezava Posarja s pre-kopi ob Moselli tudi ne bi prav-ni koristila posarski industriji. Brinkmann je dejal, da bi sistem prekopov ob Moselli odprl pot lo-renskim proizvodom na morje in omogočil nakup porurskega koka po nižjih cenah, s čimer bi bilo prizadeto posarsko gospo-darstvo.

Minister za delo Kurt Konrad pa je izjavil, da bi sprejem na-črta o kanalizaciji Moselle na-pravil priključitev Posarja k Zahodni Nemčiji še nujnejšo. Do politične priključitve bi lahko prišlo še pred koncem leta, do gospodarske unije pa čez dve leti.

Schwerndtner, minister za obnovo je dejal, da posarska vla-da ne more sprejeti francoske zahteve o izkoriščanju premoagov-nika v Warntu za 25 let, pri čemer bi nakopali 90 milijonov ton premoga. Predlagal je, naj bi Franciji dali pravico do izkori-ščanja teh premoagovnikov za pet let, vendar pod posarskim nad-zorstvom ter pod pogojem, da bi Franciji pripadlo samo 40 mi-lijonov ton ondotnega premoga.

O tem je govoril tudi Richard. Po njegovem mnenju bi se lahko ognili motnjam v ravnotežju sa-mo, če bi pospešeno zgradili mos-ellske prekope in obdržali pravi-co do izkoriščanja Warnta. To so tudi brezpogojne zahteve, da bi Francija ostala v Skupnosti.

To izjavo so razumeli tu kot grožnjo. Odgovor porurskih in-dustrijev je prišel kmalu. Nji-hovo gledišče je bilo jasno iz-raženo v komentarju časnika »Industrie Kurier«: »Francoska jeklarska industrija« je rečeno v njem, »gleda na Skupnost kot na sredstvo za doseg lastnih ko-risti, ne da bi se ozirala na sploš-ne evropske. Največ koristi od skupnosti je imela doslej Fran-cija, ne pa Nemčija: dobivala je porurski premoag po notranjih nizkih cenah brez carinskih in drugih ovir, svoje presežke jekla pa je pošiljala Zahodni Nemčiji. Če bi Francija izstopila iz Sku-pnosti, bi morala več plačati za premoag iz Porurja, svojega jekla pa pri nas ne bo tako lahko spravila v denar.«

Po vsem tem pač ni moč za-vidati državni tajnikoma prof. Hallsteinu in Mauriceu Fauru, ki sta začela v soboto v francoskem zunanjem minist-rstvu razgovorjati rjaste in jekle-ne voze Warnta in Moselle, Po-rurja in Lotaringije.

O. Miličević

PISMO IZ KARTUMA

Sudan - »dežela črnih«

Kartum, marca

Arabska dežela »Sudan« po-meni »deželo črnih«, in to ime ustreza deželi, ki leži ob Gornjem Nilu in ob sotočju Modrega in Belega Nila. To pojasnilo nam daje uradna vladna publikacija »Tisec in eno dežstvo o Sudanu«.

V nasprotju z Etiopci, posebno še z vladajočimi Amharci hamit-skega porekla, sodobni Sudanci, zlasti še izobraženi, s ponosom opozarjajo na svojo temno polt. Črnsko prebivalstvo te velike de-že je skozi mnoga stoletja vtis-nilo močan pečat nekdanjim za-vojevalcem, trgovcem in prišle-cem — Arabcem s Severa. Tako se ti zdaj po barvi svoje polti bistveno razlikujejo od ostalih Arabcev; postali so pravi Sudanci, zavestni prebivalci »črne ce-line«.

V Kitchenerjevem vlakcu, ki vozi od Vadi Halfe do Kartuma prek vroče puščave severnega Sudana, je v prvem stiku s to deželo sudanski študent Ismail pojasnjeval to vprašanje svojemu sopotniku. Drugi fant, sin major-ja sudanske vojske, po poreklu z Juga, debelih ustnic, kratkega, širokega nosu in kodrastih las pa je pripomnil: »Glejte, Ismail in jaz sva oba Sudanci, čeprav je njegova polt svetlejša ter priča

o njegovem turškem in arabskem poreklu.«

Sudan je dežela, v kateri sle-herni izobraženi državljani čuti potrebo, da opozori na zgodovinsko vlogo svoje domovine, na vlogo mostu, ki veže pravo Afriko z drugimi narodi sveta.

O tej afriški in svetovni vlogi najmlajše republike na svetu sta govorila tudi predsednik vlade Azhari in njegova desna roka, zu-nanji minister Mubarak Zaruk. Glavna misel njunega izvajanja je bila, da je moč Afriki in njenim neosvobojenim narodom ter plemenom najbolj pomagati rav-no z dajanjem čim večje gospo-darske pomoči nerazvitemu Suda-nu, katerega neodvisni razvoj budno spremlja vse kontinent. Ze sam obstoj osvobojenega in suverena Sudana kot neodvis-ne dežele na tem kontinentu bo močno vplival na ves bodoči raz-voj tega dela sveta. V tem je zgo-dovinska vloga Sudana, ki se na-haja na najbolj življenjskih točkah in mejah preostalega kolonialne-ga cesarstva.

Zemljepisno se nahaja južno od Egipta in severnovzhodne Afrike, a zahodno od Rdečega morja, Eritreje in Etiopije. Na njegovih južnih mejah so Kenija, Uganda in Belgijski Kongo, na

Znamenja dobre volje

V Washingtonu skrbno proučujejo zadnje dogodke v Moskvi — Težnje po spora-zumevanju z ZSSR na področju razorožitve in tudi glede na Bližnji vzhod

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

New York, 21. marca. Nova ocena odnošajev z ZSSR, iskanje poti za pomiritev na Bližnjem vzhodu in večji op-timizem glede sporazuma o razorožitvi so zadnje dni v ospredju političnih razgovorov v amerškem glavnem mestu.

Washington skrbno spremlja poročila o zadnjih dogodkih v Moskvi po obsodbi Stalina in njegovega vladanja, v čemer vidi perspektivo za radikalne spre-membe ne le v notranji, marveč tudi v mednarodni politiki ZSSR. Bistvena sprememba je nastala tudi v prejšnjem izključevanju

Sovjetske zveze iz mednarodnih razprav o vprašanjih Bližnjega vzhoda. Splošno zboljšanje me-dnarodnega vzdušja pa se zrcali v novi pripravljenosti na sporazum o sistemu razorožitve in pogojih za prehod z vojaških na gospo-darske probleme.

Poročila o poteku zadnjega kongresa KP SZ, zlasti pa o sod-bi, ki jo je izrekel Hruščev o Stalinu, so presenetila tako KP ZDA kakor tudi strokovnjake v zunanjem ministertvu. »Daily Worker« je priobčil več člankov o nekritičnem sprejemanju so-vjetske politike v minulosti in o zamenjavi marksistične analize z dogmo in kultom nezmotljive osebnosti.

V zunanjem ministertvu so prišli istočasno do sklepa, da je napočil trenutek preokreta v gledanju na Moskvo: sovjetsko vod-stvo je odprlo nove vidike in za-čelo zahodne državnike prepričevati o težah hladne vojne v na-sprotnem smislu kakor doslej ter dokazovati, da je moč navezati z ZSSR stike na podlagi zaupanja.

Kakor je nedavno poudaril Walter Lippmann, se Washing-ton približuje ideji o neposred-njih diplomatskih stikih s So-vjetsko zvezo. Konferenca obeh nasprotnih taborov po mnenju mnogih v OZN samo poglablja tekmovalnost, katere spremembo v vojni plamen bi lahko prepre-čili samo s skupno politično ak-cijo.

Edward Ochab prvi tajnik CK Združene delavske partije Poljske

Varšava, 21. marca. Agencija PAP poroča, da je bil Edward Ochab na plenumu CK izvoljen za prvega sekretarja Združene delavske partije Poljske kot na-slednik Boleslava Bjeruta, ki je umrl 12. marca.

— Z VSEH STRANI SVETA —

SVICA

POZIV RK NA POMOČ MADŽARSKIM POPLAVLJENCEM

Zenova, 21. marca. (Reuter). Medna-rodna liga društev Rdečega križa je ob-javila mednarodni poziv za nemudno po-moč poplavljenem na Madžarskem. V njem ugotavlja, da je ob poplavih Do-nave ostalo brez strehe 30.000 ljudi. Madžarski Rdeči križ je objavil, da je Donava poplavlja 190 kmečkih občin in 1 mesto. Približno 32.000 ha plodne zem-lje je pod vodo.

DANSKA

ZARADI STAVKE UKINJEN PROMET Z ANGLIJO

Kjøbenhavn, 21. marca. (Reuter). Zaradi stavke danskih mornarjev je bil prekinjen ves pomorski pošilniški promet med Veliko Britanijo in Dansko, kolikor so ga vzdrževala danske ladje. Danski mornarji so začeli stavkati složno z delavci drugih gospodarskih panog, da bi jim zvišali mezde. Stavka je hudo zadelo izvoz živil, ki je za Dansko življenjskega pomena.

VELIKA BRITANIJA

VREAČAJO SE IZ JORDANIJE

London, 21. marca. (Reuter). Po vr-nitvi generala Glabha, ki ga je jordan-ski kralj Hussein nedavno odstavil s po-ložaja poveljnika Arabske legije, v Lon-

don, je davi prispelo iz Jordanije še 5 britanskih oficirjev, ki so bili prav tako na vodilnih položajih v tej legiji.

SZ

LOV NA LOSOSE OMEJEN

Moskva, 21. marca. (TASS). Minist-rski svet ZSSR je odredil omejitve lova na losose v bližini obale Kamčatke in Ohotska. Ta omejitev, ki se nanaša na ribiše vseh narodnosti in velja za štiri mesece, je bila odredjena zaradi preti-ranega uničevanja lososov ob njih se-litvi v odprto morje. Omejitev bo ve-ljala od 15. maja do 15. septembra.

IRAK

JORDANSKA POBUDA

Bagdad, 21. marca. (Reuter). Jor-danski kralj Hussein bo konec marca obiskal Irak. Po tem obisku pojde še v druge arabske dežele. Ob tej prilož-nosti bo ponovno povabil državne gla-varje na sestanek v Amannu, na katerem bi proučili probleme arabskih dežel.

PAKISTAN

VPRAŠANJE ZAHODNONEMSKIH INVESTICIJ

Karachi, 21. marca. Zahodnonemška industrijska delegacija, ki potuje po južnovzhodni Aziji, se zdaj mudi v Pa-kistanu in je imela razgovore s pre-dsednikom vlade Mohamedom Alijem ter z gospodarskimi strokovnjaki. Vodja de-

legacije je izjavil, da je Zahodna Nem-cija zainteresirana na investicijah v Pakistanu.

INDIJA

TUJA POMOČ ZA IZGRADNJO PREMOAGOVNIKOV

New Delhi, 21. marca. (Reuter). In-dijski minister za proizvodnjo Redi je izjavil v parlamentu, da indijska vlada proučuje načrt Sovjetske zveze o teh-nični pomoči za pospeševanje premo-govne industrije v Indiji. Podobne pa-nudbe je Indija prejela tudi iz Velike Britanije, Francije, Zahodne in Vzhodne Nemčije.

JAPONSKA

VELIK POŽAR

Tokio, 21. marca. (AFP). V Noširu na severnem Japonskem je nastal velik požar. Zgorelo je kakih 1400 hiš. Brez strehe je ostalo okrog 5000 ljudi.

CIPER

BOMBA ZA ŠALO

Nikosija, 21. marca. (Tanjug). Voja-ško sodišče v Nikosiji je danes obsodilo 4 škotske vojske na 3 do 10 let za-pora, ker so v začetku letnega leta vrtil bombe na lokal, v katerem se zbirajo samo angleški častniki in podčastniki.

Med preiskavo so priznali svoje de-janje; izjavili pa so, da so to storili za šalo, da bi videli, kako britanski častniki in podčastniki beže iz lokala.

nebjem, z ostro ločeno poletno deževno sezono in suho zimo brez padavin. V Sudanu so na področ-ju Vadi Halfe, v severnem delu dežele, aprila 1903 zabeležili tem-peraturo 53 stopinj, doslej naj-višjo na svetu.

Po cenitvah iz prejšnjih let šteje Sudan blizu 9 milijonov prebivalcev, sedanjí prvi popis prebivalstva, ki še ni zaključen, pa bo bržkone pokazal, da jih je

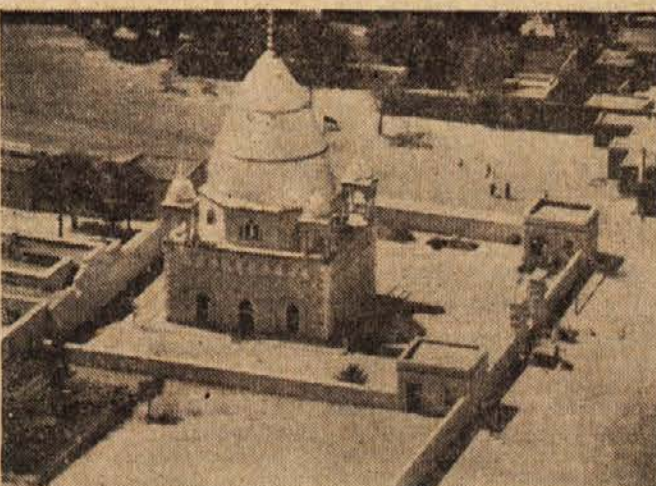
nih jezikov, ki govorijo širom po Sudanu.

Splošna značilnost vseh pre-bivalcev Sudana, številnih plem-in in skupnosti je vedrost in hrabrost. Smeli vojski so, ki so se skozi stoletja bili med seboj. Te njihove posebnosti pa so priš-le do izraza tudi v velikem gi-banju Mahdija pred 50 leti, ko so z vojaško silo pregnali turške in egiptovske namestnike iz svoje dežele. To je prišlo do izraza tudi v minulí vojni v akcijah proti italijanskim četam v Etiopiji in v kampanji proti Rommelu v Se-verní Africi. Sudanci so bili elita egiptovske vojske vse od najsta-rejših časov do današnjih dni.

Vse te lastnosti prihajajo iz novi državi do vsestranskega iz-raza, kajti zdaj Sudanci sami opravljajo svoje posle. Problemi in naloge, ki jih čakajo, so ne-dvomno težavni in minilo bo še precej let, preden bo nova oblast našla najboljše in najkrajšo pot, da bo povedla deželo iz stoletne zaostalosti, v kateri so jo držali tuji okupatorji in kolonizatorji.

Prerod Sudana, katerega se iskreno veseli vsi prebivalci Afri-ke, časovno sovпада z velikimi uspehi svetovne civilizacije in človeštva. Njegovi goli prebivalci na jugu, njegova nomadska ple-mena in zaostali ljudje z goratih področij bodo tako rekoč nepo-sredno stopili v civilizacijo nove atomske dobe. Po katerih poteh bo krenil Sudan k temu cilju, bo pokazala bližnja prihodnost.

Zdravko Pešar

Mahdijev grob

lja Jugoslavije, Francije, Belgije, več. Dežela je pravi babilonski stolp raznih jezikov. Računajo, da je teh jezikov nad 250, izmed ka-terih je nastalo 100 skupin raz-

PODJETJA MARIBORSKEGA OKRAJA pripravljajo gospodarske plane

Prvotne predloge izboljšujejo in še ta mesec jih bodo vskladili s planom okraja in republike

Podjetja v mariborskem okraju še vedno razpravljajo o izboljšanju prvotnih predlogov za družbeni plan 1956. Še ta mesec bodo oskladili plane podjetij z okrajem in republiko. Okrajni planski organi pripravljajo po do sedaj znanih zveznih instrumentih tudi delitve dobrih, ki izhajajo iz predloga okrajnega Zavoda za planiranje.

Večina dosedanjih predlogov kaže, da podjetja kolektivno za čim večjim gospodarskim uspehom svojih podjetij. Slednje je prav gotovo dokaz precejšnjega napredka v družbenem upravljanju. Niso pa podjetja pritegnila v razpravo še vse svojih delavcev. Se vse premalo je analiziralo minulega planskega obdobja, prav tako je med delavci tudi še vse premalo dogovorov za povečanje proizvodnje, za večjo proizvodnost dela, boljše izkoriščanje osnovnih in obratnih sredstev in za povečanje materialnih prihrankov. Kljub temu so pa gospodarske organizacije na skupnih sestankih izmenjale že precej izkušenj. Te razprave so omogočile tudi širšo uporabo koristnih metod dela, ki so jih uvedla posamezna podjetja. Smoter razprav je bil predvsem v tem, da bi na podlagi vsestranske izmenjave mnenj sprejeli za bodoči plan največje možne naloge, ki bi vsakega posameznega proizvajalca materialno zainteresirale, odnosno osebno zadostile.

ZNIZANJE PRODAJNIH CEN — ISTA LASTNA CENA

Plani za leto 1956 temeljijo na lanskoletnih cenah. Slednje stanje na tržišču pa kaže na znižanje cen nekaterih proizvodov, v tem primeru bombastnih izdelkov. Nekaj podjetij je v svojih predlogih opozorilo na znižanje cen z znižanjem mase dobrih in z znižanjem rentabilnosti stopnje. To pomeni, da niso proučili možnosti znižanja prodajnih cen s cenovnim poslovanjem. Granitna industrija znižuje na primer cene za 10 odstotkov, pri tem pa ostaja pri isti ali celo višji lastni ceni. Poleg znižanja prodajnih cen sta predvideli znižanje lastne cene le Mariborska tekstilna tovarna in Predilnica in tkalnica. Čeprav je znižanje v odstotkih minimalno, se pa kaže v zmanjšanju akumulacije pri obeh podjetjih za več kot 550 milijonov dinarjev.

NIZKA PROIZVODNOST DELA

Proizvodnost dela je ponekod še zelo nizka. Ugodne prodajne možnosti ne silijo k boljši organizaciji in proizvodnosti dela. Stabilizacija tržišča bo obratno, tudi s tem. Tako je večina podjetij predvidela povečanje proizvodnosti dela, razen prehranske industrije, ki teži k znižanju.

PRVA KONFERENCA ORGANIZACIJE LJUDSKE TEHNIKE KOPRSKEGA OKRAJA

V desetih letih so usposobili več kot 3600 šoferjev-amaterjev

Te dni je bila v Kopru prva konferenca organizacije Ljudske tehnike novega koprškega okraja, na kateri so se delegati 34. osnovnih organizacij obširno pogovorili o dosedanjih delovnih izkušnjah in o novih nalogah. Največ uspehov so imeli doslej avtomoto krogi in klubi, ki so v desetih letih z različnimi tečajmi vzgojili nad 3600 šoferjev-amaterjev. Na stotine novih kadrov pa so vzgojili tudi brodariki, letalski, radio-amaterski in modelarski klubi.

Čeprav je organizacija številčno precej močna, saj šteje več kot 2300 članov, so na konferenci sklenili, da bodo razširili vrst posvetil v prihodnje še večjo pozornost. Zlasti velja to za vključevanje podeželske mladine v razne kroge in za razširitev dejavnosti ljudske tehnike na morju.

Na konferenci so precej razpravljali tudi o težavah, ki jih imajo klubi in krogi predvsem zaradi pomanjkanja sredstev. Najbolj kritično položaj je v Aero klubu v Postojni, ki mu primanjkuje sredstev za vzdrževanje osnovnih naprav. Ta klub je med najpomembnejših v vrste v Sloveniji, saj ima lastni letalski cen-

Nekatera podjetja predvidevajo preseganje norm pri isti proizvodnosti dela. Delavnice železniških vozil Boris Kidrič planirajo svoj plačilni sklad v višini 15-odstotnega preseganja norm brez istočasne povečane proizvodnosti dela. Kljub visokemu preseganju norm v podjetju ni zaslediti porasta proizvodnosti dela, kar je razvidno tudi iz indeksov gibanja proizvodnje na proizvodnih delavcah in na povprečno zaposlenega. Močan padec proizvodnje na povprečno zaposlenega izhaja iz povečanja števila režijskega osebja, kar je posledica novega obračunavanja, z železnico. Pristojni organi JZ priznavajo le dejansko obračunane norme, v katerih so vsi stroški razen osnovnega materiala. Podjetje nima zaradi tega interesa, da zaostri norme, ker mu JZ »manj plača« za storitve. Temu sledi manjši plačilni sklad in manjši

dobiček; slabost je v tem, da bi bilo treba povečati število režijske delovne sile, poleg tega ne daje sedanji način obračunavanja z JZ materialnega interesa za povečanje produktivnosti. Pri tem bi veljalo uporabiti za osnovo pri obračunavanju storitev med delavnico in JZ standardne norme.

V razpravah je prišlo do izraza tudi vprašanje znižanja norm po državnih organih, in se pa obenem postavilo vprašanje, če se je s preseganjem norm povečala tudi produktivnost. Na področju okraja je še precej potencialnih rezerv, o katerih je treba voditi računa. Nekateri diskutanti so bili mnenja, da glede na strukturo bruto produkta ni posvečeno dovolj pozornosti elementu plač. Povečanje proizvodnosti samo za 2 odstotka pa pomeni za okraj 750 milijonov nove akumulacije, ob povečanju plač po tarifnem pravilniku pa le za 110 milijonov.

KORISTNE POBUDE ZA ZMANJŠANJE STROŠKOV

V razpravah nadalje ni predlogov za zmanjšanje stroškov pri najznejših postavkah. Samo

1 odstotek znižanja lastne cene podjetij bi za okraj pomenil za okrog 250 milijonov večjo akumulacijo, kar pomeni za toliko več materialnih dobrin. So pa izjeme: Neko podjetje namerava manj produktivno delovno silo zaposliti na ta način, da bo izdelovala iz odpadkov igrače. Drugje pripravljajo pravilnik o materialnem poslovanju, s katerim bočejo do potankosti odrediti postopek z materialom, kakšno in koliko orodja potrebuje delavec in podobno. Vse te malenkosti pa prinašajo v procesu proizvodnje velike koristi.

Premalo so podjetja razpravljala tudi o medsebojni pomoči v izpolnjevanju proizvodnje. Večja podjetja bi lahko nudila manjšim načrte in razne usluge, večja bi izdelovala naprave za sorodna podjetja itd.

Na splošno so plani upoštevali večjo proizvodnjo in so v tem razprave dosegle svoj smoter. Večina podjetij planira večjo proizvodnjo, medtem ko nekaj podjetij z zastarelimi stroji stremi za tem, da ne zmanjša proizvodnih zmogljivosti.

ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA STROJNE TOVARNE TRBOVLJE

Še več serijske proizvodnje in manj ročnega dela

Po letošnjem proizvodnem načrtu se bodo skoraj v celoti preusmerili na proizvodnjo rudniške mehanizacije

Za širokimi okni sejne dvorane živo plešejo samotne sučinke. Od strojev in iz obratnih dvoran so mnogi člani delavskega sveta posedli za dolgo hrastovo mizo kar v modrih delovnih oblekah. Predzadnje zasedanje, 24. marca bo zadnje, potem pa bo to veliko podjetje v Trbovljah vodil nov delavski svet, ki si ga bodo delavci in delavke izvolili 4. aprila. Med 21 zasedanjih, kolikor jih je doslej bilo, je današnje med najpomembnejšimi. Ob izkušnjah minulih let postavljajo člani delavskega sveta letošnji proizvodni načrt. Skoraj dva tedna je razgrnjen visel po vseh obratih. Vsi delavci so ga prebrali, o njem razpravljali, postavljali pripombe in predloge. Zdaj je izbrusen pred delavskim svetom, da ga sprejme z vsem, kar

se je v teh dneh še nabralo k prvotnemu osnutku.

Strojna tovarna, ki je v teh letih zrastle v eno izmed naših največjih strojegradišnih podjetij, je bila za našo družbeno skupnost resda velika investicija. Ali zadnja leta, posebno lansko, pričajo, da se ta investicija družbeno kaj naglo vrača v obliki izredno dragocene proizvodnje in rastočega prispevka skupnosti.

Kot edina tovarna v naši državi se Strojna tovarna specializira na malone izključno proizvodnjo rudniške mehanizacije, ki nam edina obeta povečanje proizvodnje v rudnikih, zlasti v premo-gojnih, za katere je zdaj prilagojena izdelava strojev in naprav v trboveljski tovarni. Ves delovni kolektiv, delavski svet, upravni odbor in tehnično vodstvo se prav tega dejstva zavedajo in tolikšni meri, da je vespesod opazna prizadevnost, da postane tovarna in njena proizvodnja poglaviti stebler rudniške mehanizacije v Jugoslaviji.

Prav to je ena izmed bistvenih značilnosti v letošnjem proizvodnem načrtu, ki razen tekoče proizvodnje obsega v zametku tudi že lep kos nadaljnega proizvodnega programa za prihodnja leta, kot sad intenzivnega dela študijskega biroja v tovarni ter sodelovanja z rudniškimi strokovnjaki iz vse države. Če upoštevamo v letošnjem načrtu količino proizvodnje, vidimo, da se bo v primerjavi z minulim letom dvignila od 4 tisoč na 4200 ton, pri tem pa je treba kot bistveni napredek upoštevati zlasti neprimerno večji asortiman, več strojev in naprav. Razen tega pa tudi še poglavito okolnost, da bo realiziran ta proizvodni načrt malone v treh četrtinah s serijsko proizvodnjo, ki postaja tako v tovarni količinsko in vrednostno povsem prevladujoča.

Ko na zasedanju prebirajo, postavljajo in nizajo številke in jih potlej v besedah in razlagi analizirajo ter primerjajo z lanskim in predlanskim letom, je na prvi pogled jasno, da je delovni kolektiv Strojne tovarne kolektiv z realnimi pogledi, kjer delavci vedo, kaj zmorejo. Vse se suče okoli proizvodnje. Nobenih fantazij, presenetljivih števil in odstotkov, ki naj bi v javnosti vzbudili »velik odmev«.

Bruto proizvod se bo v primerjavi z lanskim dosegel od 2 milijardi 55 milijonov na 2 milijardi 213 milijonov, materialni stroški od 1 milijardo 68 milijonov na 1 milijardo 156 milijonov, plače od 116 na 120 milijonov.

Ali v odstotkih: medtem ko se bodo materialni stroški dvignili za povečano proizvodnjo za 7,7%, se plače dvignejo za 3,8%. Če torej upoštevamo, da bo proizvodnja večja za 7,7%, potem kaj hitro izluščimo povečano delovno storilnost, ki jo bodo delavci vložili v letošnjo proizvodnjo in ki znaša 4%. Tako nam proizvodni načrt kaže realni odnos med stro-

ški, proizvodnjo, plačami in večjo delovno storilnostjo. Nadaljnja značilnost pove, da bo podjetje letos ustvarilo 856 milijonov družbenega prispevka, medtem ko ga je lani 661 milijonov. Ta ustvarjeni čisti dohodek pričja, da se je velika investicija začela in da krepko vračati skupnosti in da znaša ustvarjeni čisti dohodek toliko, kolikršne so bile investicije v zadnjih letih, ko so dosegle okoli milijardo dinarjev.

Medtem ko so lansko proizvodnjo še močno obremenjevale nadure, ki se jih je nabralo 145.000, predesem zaradi tega, ker so prevladovala enkratna naročila, ki terjajo neprimerno več ročnega, individualnega dela, kot terja to serijska proizvodnja, prilagajajo letošnjo proizvodnjo tako, da bodo usaj za polovico znižali breme nadurnega dela.

Prav v tem pa tudi tiči doberšen del prizadevanja po višji delovni storilnosti, ki je bodo zmogni zlasti brigade, zaposlene v povečani serijski proizvodnji. Vsem enkratnim naročilom in s tem v zvezi individualni proizvodnji pa se ni mogoče izogniti in bi to tudi ne bilo gospodarsko umestno, ker bi s tem posamezne naročnike (rudnike) naravnost gnali na uvoz teh enkratnih strojev in naprav iz tujine. Navzlic temu pa delovni kolektiv s trdnim upanjem pričakuje, da jim bo obratun ob prvem četrtletju pokazal, da bo moč znižati cene zlasti v serijski proizvodnji za okoli 10%. K temu pa še pričakujejo, da utegne biti ukinjen 25% prometni davek na jamsko mehanizacijo, ki je v naši rudniški in posebno premogovni proizvodnji tako neogibna, da jo je treba upravičeno podpreti z vsemi sredstvi, da bi tako zagotovili eno izmed gospodarsko in družbeno najosnovnejših proizvodov. (Ž)

Iz organizacij ZKS

Aktivni komunistov na Jesenicah se uveljavljajo

Učinkovitejši vpliv na družbeno-politično življenje

Občinski komite ZK na Jesenicah je v zadnjem času bolj začel delati z aktivni. Nekaj aktivov je bilo sicer formiranih že prej, vendar so obstajali bolj ali manj le na papirju, zaradi česar komunisti na posameznih področjih niso mogli uspešno usmerjati družbeno-političnega življenja. Posamezne organizacije ZK so sicer razpravljale na sestankih o raznih žgočih problemih, toda njihovi sklepi večkrat niso prodrli do množic; boj za rešitev posameznih problemov je čisto ostal nedokončan. To je bilo dokaj značilno za delo komunistov v Železarni in tudi v občini sploh.

Prešibki stiki komunistov z množicami so povzročali tudi take pomanjkljivosti in napake v delu posameznih komunistov in celo organizacij, kot so neperspektivnost, nenačelnost, šablonsko ocenjevanje političnega položaja in posameznikov itd. Nekateri organizacije ZK niso uspeli tolmačiti množicam raznih žgočih problemov, zato je prišlo večkrat do spontanih tolmačenj, ki pa so se zaradi prehodnih težav in napak čisto izrodila v škodljivo smer.

Občinski komite ZKS je zaradi tega, da bi povečal dejavnost in vpliv komunistov, začel v zadnjem času aktivnejše delati z aktivni komunistov, ki jih je v občini deset, nekaj pa jih je tudi v Železarni. Aktivov ne sklicujejo v določenem roku, ampak takrat, ko je treba, da komunisti zavzamejo enotno stališče glede konkretne problematike. Nekateri aktivni so imeli že po tri sestanke. Aktiv komunistov v prostetnih stroki je razpravljal o reformi šolstva. Pred sestankom aktivna so vladala med komunisti, ki delajo v prostetnih stroki, zelo križajoča se mnenja o reformi šolstva, sestanek aktivna pa je pripomogel k enotnejšim stališčem.

Aktiv komunistov iz administracije v državni upravi je razpravljal o vlogi aparata, zlasti vodilnega, pri uresničevanju smernic za družbeno ekonomski razvoj in zakonodaje. Poudarjeno je bilo, da uslužbenec komunisti ne smejo imeti pred očmi zgolj administrativne plati reševanja problemov, ali pa se celo za razne pomanjkljivosti v delu izgovarjati samo na vrzeli v zakonodaji, marveč so dolžni prispevati k uresničevanju duha smernic in zakonodaje. Aktiv komunistov, ki delajo v kmetijstvu, je predlagal, da bi vključili v svoje vrste razen komunistov-kmetov tudi komuniste-delavce, ki so člani KZ, da bi bilo delo komunistov v vaseh enotnejše in prodornejše. Na sestanku komunistov iz gospodarskih organizacij (gostinstva, trgovine, obrti itd.) so razpravljali o gospodarski politiki, o delu komunistov pri sestavljanju družbenih planov in o odpravljanju ozkih lokalističnih težej. Na pobudo aktivna komunistov iz trgovske stroke naj bi občinski ljudski odbor sklical posvet državljanov, na katerem bi razčlenili stanje v trgovini v občini in ukrepe za izpolnitev trgovine.

Tudi v Železarni so se sestali aktivni komunistov, ki delajo v organih delavskega samoupravljanja in v odborih sindikata, ter aktivni komunistov iz vrst vodilnih in odgovornih strokovnih uslužbencev, ki so med drugim razpravljali o proizvodnosti dela v obratih, o družbenem planu, o osnovah premijskega pravilnika tovarne in o delu organov delavskega samoupravljanja. Organi-

zacija ZK v tovarni je tudi ostrejša zahtevala, da se komunisti, ki so zaposleni v tovarni, vključijo v družbeno življenje v vaseh, kjer stanujejo.

Pri tem delu so sicer še pomanjkljivosti, ki se vlečejo iz prejšnje prakse, toda vpliv komunistov na družbeno-politično življenje v občini je začel rasti. To je posledica tega, ker aktivni komunistov na podlagi analiz in položaja omogočajo, da komunisti zavzamejo enotnejša stališča in se zato lahko učinkoviteje borijo za to, da ta stališča osvojijo tudi množice. M. Z.

V kočevskem okraju deluje osem aktivov Zveze komunistov: pri okrajnem ljudskem odboru, okrajni zadrugi zvezi, kmetijskem gozdarskem posvetu Kočevje, Lesno-industrijskem podjetju v Ribnici, pri Društvu učiteljev in profesorjev v Ribnici in Kočevju, Prostovoljnem gasilskem društvu Kočevje in pri delavskoprosvetnem društvu »Svoboda« v Kočevju. Nekateri aktivni dobro opravljajo svoje naloge, drugi pa se sestajajo le na pobudo okrajnega ali občinskih komitejev.

Od 5656 članov ZK v kranjskem okraju ima le 144 članov ali 2,1 % marksistično izobrazbo, pridobljeno v partijskih šolah ali tečajih. V okrajnem in občinskih komitejih ZK deluje 50 tovarštev z marksistično izobrazbo; 21 sekretarjev osnovnih organizacij ZK je obiskovalo srednjo ali nižjo partijsko šolo.

V minulem letu so v celjskem okraju sprejeli 73 novih članov ZK, od tega 32 delavcev, 33 uslužbencev, 3 kmete, 3 študente in 12 ostalih poklicev; med novimi člani je 23 tovarštev.

V občini Kanal (goriški okraj) je 223 članov ZK, od katerih aktivno deluje v občinskem in vseh občinskih SZDL le 20 članov, ostali pa so precej pasivni. Iz poročil o sestankih občinskega komiteja v Kanalu je razvidno, da o tem vprašanju niso niti kaj prida razpravljali, da bi dosegli večjo aktivnost članov ZK.

Na področju občinskega komiteja ZK Divača je precej nerednosti v plačevanju članarine. Po stanju v letošnjem februarju je 101 član dolgoval članarino za 1 mesec, 47 članov za 2 meseca in 53 za tri mesce, tako da je bilo med 299 člani ZK kar 216 ali 72,2 % dolžnikov članarine.

Okrajni komite ZKS Trbovlje sproti obravnava preda politična in gospodarska vprašanja skupaj z okrajnim političnim aktivom, ki snov nato prenaša na občinske aktivne, od tam pa na osnovne organizacije ZK, SZDL, sindikate in ostale organizacije ter društva. Ta uspešna oblika politično-vzgojnega dela je zajela več tisoč ljudi.

Deložacija pomladi

Na vrata hiše, katere strop je listinah. Na krito nos si je na-nebo, njive so pod, travniki pre-taknila očala in prebrala: »21. proge in drevesa police, je po-marca. Ha-ha-ha-ha...«

To je bilo pred nekaj dnevi, tako. To bom upoštevala, čeprav ko so bila okna te hiše že na ste-me že z oso silo vleče v hišo. Mar žaj odprla, in skozi katera je lila sem lahko ta čas, da vi odpotujete dobrodošla sončna svetloba.

Deklica je plaho potrkala na orata in si na predpražniku očistila blatne čepelčke.

»Naprejš« se je oglašil stari-kav glas. Pomlad je odprla vrata in pokukala v hišo. Skoz hišo so zapihale blage sapice, nastal je preprih in starka, kateri je bilo ime Zima, se je še bolj zgrbila.

»Prišla sem, ker se mi zdi, da je že čas, da dobim v hiši stanovanje.«

»Vem,« ji je odornila starka, »saj bom šla. Grem, saj sem letos spet dahnil mraz in Sever je pokrepko rogovorila. Ha-ha-ha. Samo tegnil, odpihal oblačila, zaloput-tle ti še povem, deklica, izselim nil vrata in deklica je presene-se tisti dan, kot piše to v uradnih čena obležala pred pragom.

»Tudi pri meni v listini piše tako. To bom upoštevala, čeprav me že z oso silo vleče v hišo. Mar sem lahko ta čas, da vi odpotujete, na pragu?«

»Zaradi mene.«

Deklica Pomlad je ostala na pragu, pod streho je postavila le nekaj oblačil, da je začelo v zadila. Sama je ostala na pragu in čakala dan vselitve v hišo, kateri je strop nebo, njive pod, travniki preproge in drevesa police.

Čakala je; čakali smo jo. Pred dvema dnevoma pa se je starka nenadoma opomogla.

Zaprta je okna hiše, o katere je »saj bom šla. Grem, saj sem letos spet dahnil mraz in Sever je pokrepko rogovorila. Ha-ha-ha. Samo tegnil, odpihal oblačila, zaloput-tle ti še povem, deklica, izselim nil vrata in deklica je presene-se za deložacijo.

»Ha-ha-ha.« se je začel zloben starkin smeh in glas: »Noben uradni akt ne pomaga. Skoroda se je že vselila deklica zala, pa sem jo deložirala. Ha-ha-ha...«

V hiši je spet pusto in umazano.

Deklica je hotela na stanovanje, vanjski urad, da potoži, kaj se ji je zgodilo. Vendar smo jo zadržali: »Ljuba Pomlad, nima smisla za pritožbo, s teboj bomo potrpehli; kar počakaj na pragu in pritisakaj na kljuko, da bo naposled zavel južni vetrič in ozdravil hišo. Potrpi in pritisakaj na kljuko; nič ne trkaj, plani o hišo in objemi nas!«

Deložacija ni vedno zanesljiva stvar.

Dahni naposled o hišo in preženi stanko, ki nam je toliko hudega storila. Želim te, ne meni se za deložacijo.

Simon Mlinar

SPREJMEMO

RAČUNOVODJO

Ponudbe z opisom dose-danega službovanja na

ELEKTROSERVIS • KOPER

Ko 6

Zdravstveni dom

— TRBOVLJE —

razpisuje mesti za:

ZOBOTEHNIKA

za Zobno ambulantno Trbovlje

ADMINISTRATORKO

za upravo Zdravstvenega doma

Osnovna plača po uredbi — dopolnilna plača po pravilniku. Prošnje vložite na upravo ZDRAVSTVENEGA DOMA TRBOVLJE

T 33

Menjalnica valut v Novi Gorici

V bivši poslovalnici »Putnika« na cesti IX. korpusa bo novogoriško Turistično-olepševalno društvo v kratkem odprlo menjalnico valut. Služila bo predvsem za zamenjavo lir v dinarje italijanskim državljanom. V lokalu bosta imela sedež tudi Združenje šoferjev in goriško Avto-moto društvo, da bi tako italijanskim državljanom lahko hitreje posredov. V dokumente za vožnjo z motornimi vozili po naših obmejnih krajih. M. D.

BRANKO HOFMAN

O SVOJI NOVI DRAMI

PRED PREMIERO DRAME »SVETLOBA VELIKE SAMOTE« V MARIBORU

Tovariš Hofman, pred kratkim ste napisali novo dramo »Svetloba velike samote«. Kaj obseva ta drama, kam ste postavili dogajanje in kaj ste hoteli z njo povedati občinstvu?

Postavljen sem v neprijetno vlogo komentatorja lastnega dela. Običajno je, da govori storjeno delo za avtorja, toda ker gre v tem primeru za informativno vest o drami, rad spregledam ustaljen običaj. — Predvsem: drama obravnava etični problem, ki ga v glosistični obliki lahko takole izpovem: Kadar se posameznik loči od skupnosti, s katero je z usodnimi vezmi življenjsko povezan, v imenu kakršnega koli velikega zanosa, v moji drami konkretno v imenu ljubezni, je nujno izoliran in obsojen na propad. Od tod tézni naslov drame »Svetloba velike samote«. Individualnost posameznika je v prebujajoči kolektivni zavesti sodobnega sveta obsojena na propad, kadar se skuša reševati z narcisovsko izolacijo in se otresti vezi družbene odgovornosti. Dogajanje je postavljeno v nemirni čas revolucionarnega trenja, ker je v frontalnem spopadu nasprotujočih sil odgovornost posameznika postavljena posebej v ospredje.

Ali ste se držali, kar se slojga tiče, izhopenih, preizkušenih poti, ali pa ste šli v smeri novih dognanj dramaturgije?

Vprašanje ima ost, ki je v celoti ne priznavam, ker meri pred-

Književnik Branko Hofman

več v »formalno črtno« sodobne dramaturgije. Kadar govorimo o sodobni dramski pisarji, vse preveč radi poudarjamo elemente novega, najnovejšega, samoniklega itd. in pozabljamo pri tem, da se za temi pridevki večinoma skriva vsebinska in izpovedna praznina. Od tod moja skepsa do zastavljenega vprašanja. — A mimo tega bodi povedano, da sem se skušal v svojem delu stilno približati poetični, ali če hočete, simbolični odskri govoric, predvsem zaradi skladnosti, ki jo je zahtevala snov: v drami posreduje idejni problem, ki nujno zahteva malce stilno privzdignjeno govorico.

Ali ste se udeležili natečaja za izvirno slovensko dramo, ki ga je razpisala ljubljanska drama?

Ne. V času, ko je bil natečaj za izvirno slovensko dramo že zaključen, še nisem imel napisane niti vrstice svoje drame.

Kot kaže, ste se navezali s svojim dramskim ustvarjanjem na mariborsko Dramo in postali nekakšen njen »hišni« dramatik. Ali lahko tako zvesta ljubzen rodi vsako sezono kakšnega »zdravega otroka«?

Predvsem je v našem vprašanju drobce ironičnega pretiravanja. Človek, ki v dveh sezonah zaporedoma doživi v isti gledališki hiši dve krstni predstavi, še zdaleč ni »hišni« dramatik. S svojim življenjem in delom sem vezan na Maribor in zato je razumljivo, da predložim svoje delo predvsem domačemu gledališču.

Opazili smo, da ste dali junakom v novi drami tuja imena. Ali ste hoteli poudariti s tem internacionalni ali morda celo občeloovski značaj drame?

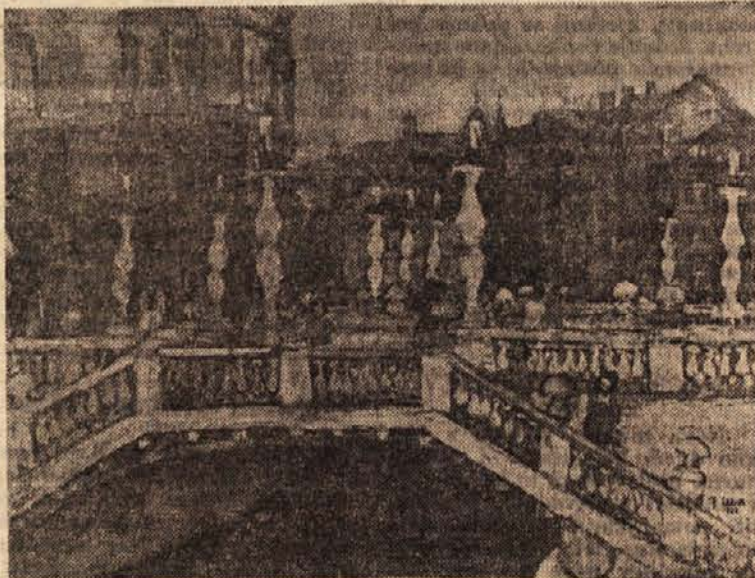
Ne občeloovski značaj drame, temveč problema. In pri tem ne vidim nobene potrebe, da bi moral dramo regionalno vezati na kraj, če mi gre v delu predvsem za idejno razčiščenje problema in ne za ponazoritev konkretne življenjske usode.

Kdo bo režiral vašo dramo in ali ste se poslužili tradicije, da izberete kot autor svojo zasledbo? Kdaj lahko pričakujemo premiero?

Dramo bo režiral novi režiser mariborskega gledališča tovariš Miran Hecceg, ki je bil pred tem tri leta v banjalškem gledališču. Pri zasledbi vlog sem imel sicer besedo, vendar sem rade volje upošteval nasvete gledaliških ljudi, ki imajo v svojem praktičnem delu več izkušenj kot jaz. Upošteval sem moral tudi zmogljivost ansambla in vzporedni študij v mariborski Drami. Vse kaže, da bo premiera zadnje dni meseca marca.

D. M.

Iz Jakopičevega paviljona

France Slana: Tromostovje

PROCES V PALERMO

T soboto 24. marca se bo v Palermu na Siciliji začel sodni proces zoper italijanskega publicista Danila Dolcija in skupino ribičev ter priloženostnih delavcev. Proces je na široko vzvaloval italijansko kulturno javnost, saj že od Dolcijeve aretacije, 2. februarja 1956, Italijanski listi ostro pišejo proti postopku oblasti in za obrambo Dolcija. Zadeva Danila Dolcija je postala italijanska kulturna afera — in ne samo kulturna — ki znova razkrija, da je nekaj gnilega v deželi škornja. Ta afera se je spremenila v splošen protest proti nasilju, katerega žrtve so Danilo Dolci in brezpravni prebivalci najrevnejših sicilijskih krajev Partinica in Trappeta.

Kdo je Danilo Dolci? Kaj hoče Danilo Dolci? Čemu proces proti Danilu Dolciju? Danilo Dolci je publicist, književnik,

prijatelj znanega pisatelja Carla Levija, obenem pa — kot ga imenujejo — branilec revežev, socialni delavec in, kot bi mu lahko rekli, neke vrste »gandijevski misijonar«. Za izboljšanje obupnih socialnih razmer na Siciliji se namreč Danilo Dolci bori z gladovnimi stavkami in s teorijo, da se proti nasilju ne da boriti z nasiljem. Toda zaradi tega njegovega, s katoliško ideologijo pobarvanega stališča, ne gre odrekati važnega pomena njegovi socialni borbi. S svojimi gladovnimi stavkami, s članki, v katerih odkriva prave vzroke banditizma na Siciliji, ki so v obupni revščini, lakoti, bolezni, nepismenosti in splošni zaostalosti, in s članki, v katerih razkrija korupcijo političnih in upravnih oblasti na Siciliji, je Danilo Dolci storil najbrž več, kakor je hotel. Na to kaže lista najvidnejših italijanskih kulturnih delavcev, tako imenovani Nacionalni komite solidarnosti z Danilom Dolciem. Na tej listi manjka samo najbolj zagrizeni del-

desnice, vse ostalo pa, kar danes v italijanski publicistiki, kulturi in v umetnosti nekaj pomeni, je ne glede na politično in ideološko pripadnost z Danilom Dolciem. Isto solidarnost so namreč med drugimi podpisali tudi: Elio Vittorini, Ignazio Silone, Alberto Moravia, Vittorio De Sica, Carlo Levi, Maria Feroni-Sachetti, Vasco Pratolini, Cesare Zavattini itd. Torej sama zveneca, znana imena!

Danilo Dolci se je rodil v Sežani na Krasu, kot sin italijanskega železničarja in matere Slovenke. Že v mladosti je odšel s starši na Sicilijo, kjer je imel priložnost spoznavati tamkajšnje razmere. Pozneje je študiral arhitekturo, opustil študij, se vnel za idejo nekega duhovnika o človeški solidarnosti, vendar kmalu spoznal, da z dobrotelstvom ni mogoče odpraviti bede. Odpotoval je leta 1952 v Trappeto, najbolj zapuščen kraj sicilijskega pokrajine, nekaj kilometrov od Palerma. Tu je isto leto umrl neki otrok od lakote. Dolci je ta dogodek tako pretresel, da je začel z gladovno stavko v protest malobrižnosti oblasti za bedo in življenje prebivalstva. Ta stavka mu je uspela: dobil je en in pol milijona lir. S tem denarjem je odprl dve hiši kot azil za najpobrežnejše, šolo in ljudsko univerzo. V ta čas datira tudi njegova izjava, ki pomeni prelom z dosedanjim solidarno dobrotelstvom, da je namreč bedo mogoče odpraviti, če uspe v najbolj ubožnem delu prebivalstva oživiti upanje v delo in v bodočnost.

Pomembno socialno delo je opravil Dolci s proučevanjem vzrokov sicilijskega banditizma in z odkrivanjem zgrešenih načinov, s katerimi so se borili proti temu, v prvi vrsti, socialnemu zlu. Dolci je namreč pokazal, da so pravi vzroki banditizma v obupni bedi, revščini, lakoti in kulturni zaostalosti prebivalstva Sicilije. Prav zaradi teh razmer je v novembru 1955 začel svojo zadnjo akcijo proti malo-

marnosti oblasti in sicer enotedensko gladovno stavko. Ta njegova akcija pa se je nadaljevala s kolektivno gladovno stavko v kraju San Cataldo, ki se je končala letos 2. februarja z vdorom stavkajočih na neko posestvo in z aretacijo Dolcija in njegovih tovarišev — ribičev in priloženostnih delavcev. Danilo Dolci, ki je pisal, »da ne bo jedel, dokler ne bo zagotovljena svoboda življenja vsem tistim najbolj revnim in prepogosto umirajočim«, in ki je izjavil, »da ga je sram živeti, ko se vse naokrog pojavlja smrt v toliko oblikah in načinih,« se je znašel kot kriminallec v ječi. Uradno sporočilo o začasnem odvzemu prostosti Danilu Dolciju govori o hudi krivdi, kriminalni aktivnosti, organiziranju precejšnje števila delavcev za samovoljen napad na tujo imovino, o uporabi proti oblastem in ga dolgi zločina zoper imovino in javni red! Branilec revežev — kot piše »Corriere di Trieste« — je v ječi in ravnanju z njim kot z najslabšim hudodelcem.

Čemu proces proti Danilu Dolciju? Zgoraj omenjeni tržaški dnevnik piše dne 18. marca: »Prihodno soboto se bo v Palermu začela razprava proti revščini.« Pisatelj Carlo Levi, ki bo z nekaterimi predstavniki italijanske kulture nastopil na sodišču kot priča v korist Danila Dolcija, pa odločno izjavlja: »Vedeli smo, da je sovraštvo oblasti na las podobno sovraštvi, ki so ga uporabljali carski policisti nasproti ruskim utopistom, idealistom in narodnjakom.« Tudi sam Danilo Dolci pravi v svojem sporočilu iz ječe med drugim: »Ne gre za obravnavo proti Danilu ali Toridu (pri nas bi rekli Janezu), ampak je to proces proti pravici in dolžnosti do dela, je proces proti ustavi.«

Kaj bo ta proces pokazal, bomo videli v soboto, obenem pa tudi, kako se bo ta kulturna, politična in socialna afera zaključila.

top

PREMIERA V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

Prizor iz komedije Peppina de Filippa »Ni res — pa le verjamem«, ki jo je sinoči kot premiero uprizorilo ljubljansko Mestno gledališče. Na sliki: Iva Zupančičeva (Rosina) in Ruša Bojčeva (Teresa)

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

CLAUDE AVELINE: JETNIK

Pričujoče delo je ob njegovem prvem izidu pohvalila ne ravno prizanesljiva francoska kritika kot zrelo in najboljše Avelinovo delo, odtlej je doživelo že več francoskih izdaj, prevodov so ga Angleži, Rusi, Švedi, Danci in Srbi, njegovemu avtorju pa je zanj in za vse njegovo ostalo snovanje naklonilo Združenje francoskih pisateljev leta 1952 svojo »Veliko nagrado«.

Po »Jetniku« morda res ne bodo v toliki meri segli bralci, ki imajo radi napete dogodke s presenetljivimi zunanjimi dogodki, tudi ne tisti, katerim je branje bolj odlihi, kakor umsko sožitje s pisateljem, njegovimi ljudmi in idejami, pa je kljub temu prav, da smo to na pol poetsko delo dobili tudi pri nas, in to v enakovrednem prevodu pesnika Cene Vipotnika. Poetsko delo pravim, zakaj roman »Jetnik« je izrazita izpoved v prozi, vsaka izpoved pa je ne glede na obliko vedno neke bližje liricnemu izražanju in dožemanju, kakor ne prizadeži epiki. In čeprav naše dni od nastanka »Jetnika« loči že 20 let, je delo vendar ohranilo nezmanjšano vsebinsko vrednost, saj bi se zgodba njegovega blodnega, brez krivde krivega junaka ravno tako lahko zgodila danes kot tedaj. Tudi z današnjim dnem ima Avelinovo pisanje povedati marsikatero resnico o usodah in ljudeh, ki so podobni pisateljevemu jetniku in njegovemu življenju: marsikatera Avelinova obtožba velja za ljudi vseh časov in družb, in kolikokrat mi sami na lastni koži občutimo tisti nerazumevaljoči, ledeni odnos do

naših dobrih in slabih dejanj — odnos, ki je junaka »Jetnika« neopazno vzgajal v zločince in mu pustil od vseh človeških čustev samo še eno: sovraštvo in maščevanje.

Roman prepričljivo pripoveduje o tem takole:

Od mladosti z manjvrednostjo obremenjeni pariški proletarski otrok se hoče že s svojimi prvimi zavestnimi koraki napotiti v svet, kjer mu bo življenje vsaj nekoliko drugačno, kakor je bilo njegovemu očetu. Toda, pečet revščine, ki mu je bil z rojstvom vžgan v hrbet, ga v svetu, kjer vladajo denar in podedovani predsodki i o vrednosti in ne vrednosti ljudi, naredi že med sošolci za manjvredno bitje. Poleg tega ta človek tudi nikoli ni čutil tistega, kar mladost kljub revščini naredi svetlo in lepo: materine ljubezni (lahko rečem, da je v »Jetniku« prav enkratno opisano to neznačilno čustvo: namreč sovraštvo in mraki prezir matere do lastnega otroka); iz vsega tega zraste človek, ki se na eni strani z vso svojo pametjo in delavnostjo bori na družbeni lestvi vsaj za klin više, na drugi strani pa postane v ljubezni, ki jo je v mladosti pogrešal in zdaj začuti, tolikanj nerazsoden, da je zanj zmožen storiti vse. Njegov lažni bodoči tast ga namreč zapelje v prevare in talvine, čemur sledi sedva obsodba in ječa. — in končno po nekaj letih mrevarjenja samo še ena želja: z umorom maščevati zločin nad seboj in s samomorom ubiti svoje zgrešeno življenje.

To je nekako v kratkem banalna vsebina dela. Utegne se zgoditi, da bo bralec po njej sodil, kakor da gre za literarno spretno predelavo sodnijskih zapisov o takem in takem primeru iz sodne prakse. Toda da temu ni tako, vas lahko prepriča že prvih deset strani romana samega. Življenjska zgodba in dogodki, kakor so v skopem opisani zgoraj, so samo skelet, okoli katerega je pisatelj s spretno roko poznavalca človeka in življenja v svetu in času dogajanja tega romana nanizal snov iz krvi in mesa in ji vdihnil tudi dušo. Roman, pisan v obliki izpovedi glavnega junaka svojemu prijatelju, je psihološko bistro delo, in osnovna misel knjige, da sta namreč človekova mladost in okolje v usodni odvisnosti z vsem njegovim nadaljnjim življenjem, je tudi prepričljivo dokazana. Poleg tega pa ima roman še eno skrito vrednost: v imenu vseh po krivem krivih, zagnanih in izmučenih, obtožuje vsakogar in vse, ki obravnavajo človeka kakor predmet. Na marsikaj si mora v tem sicer bralec sam odgovoriti: in tako je tudi prav. Vsi, ki bodo delo brali in s pisateljevimi mislimi sodelovali, pa si bodo gotovo odgovorili na bistveno vprašanje enako: kako lahko je namreč človeku soditi in kako veliko več napora zahteva od nas želja, da bi njegovo dejanje in nehanje razumeli.

L. Kraker

TUJI GLASBENI UMETNIKI V SLOVENIJI

Česka filharmonija s 109-članskim orkestrom bo gostovala 10. aprila v Mariboru in naslednjega dne v Ljubljani. Češki umetniki bodo igrali pod vodstvom Karla Auerla skladbe Dvořaka, Martinuza in Musorgskega.

Konec aprila bo imel v Ljubljani Mariboru dva koncerta tudi švedski pianist Hans Levdar. V Sloveniji gosti razen tega aprila gostovata turški dirigent Džemal Radin in mehiški violonist Henry Szering.

IZ LIKOVNEGA SVETA

AMERIŠKA BARVNA LITOGRAFIJA

Komaj pol drugo sto let je, kar je Alois Senefelder izumil litografijo, ki so jo sprva uporabljali izključno v tehnične reprodukcije namene. Sile polagoma so likovni umetniki spoznali velike možnosti, ki jih litografija ponuja za nasloje in naknadno oblikovanje risb, prenesenih na litografski kamen. Barvni kamnotisk so pa začeli kot posebno grafično, zvrst gojiti šele Francozi proti koncu minuloga stoletja. Po Toulouse-Lautrecu, ki je dvignil barvno litografijo do neprekoslavnega umetniške višine, so se začeli posvečati tej umetnosti zvrsti med drugimi tudi — zlasti po koncu druge svetovne vojne — Picasso, Braque, nedavno umrl Léger, Masson, med Angličani pa H. Moore, Gr. Sutherland in J. Piper.

Kmalu so začeli tudi v drugih državah mnogi vodilni slikarji in risarji, pa tudi kiparji gojiti barvno litografijo, tako da je danes ena izmed najbolj priljubljenih in po vseh delih sveta uspešno gojenih vrst grafičnega izražanja. Svedski Zdržavni državni muzej Amerike niso pri tem izjemo, nasprotno: prav tam se je število umetnikov, ki se ukvarjajo rodno z barvno litografijo, naglo začelo večati.

Tako ni čudno, da so je prva, stalno se pojavljajoča mednarodna razstava barvne litografije polajvila prav v Severni Ameriki. Tam je Umetnostni muzej v Cincinnatiju (Ohio) leta 1950 priredil I. biennale barvne litografije. Te mednarodne prireditve se je udeležilo 14 držav. Na II. biennale, ki je bil dve leti kasneje, se je število razstavljalcev in držav še povečalo. Razstavljeni listi so bili zbrani v manjše skupine, ki so bile razstavljene v raznih muzejih Amerike in Evrope. Tak izbor smo leta 1953 videli tudi v ljubljanski Moderni galeriji, kjer je razstava vzbudila (predvsem med aktivnimi umetniki samimi) nenavadno zanimanje. V aprilu 1954 so se III. mednarodnega biennale udeležili še umetniki iz 22 držav, skupno pa je bilo razstavljenih 458 barvnih litografij. Zlasti mnogo je bilo razstavljalcev iz ZDA, Francije, Holandije, Anglije in Nemčije. Udeležili so se tudi jugoslovanski grafiki, ki so bili tudi zastopani že na II. biennale.

Iz te mednarodne razstave je bila sestavljena zbirka 77 listov, ki so jih izdelali izključno umetniki iz Severne Amerike. Večinoma je vsak zastopan s enim listom, samo nekateri imajo po dva. Med razstavljalci srečamo nekaj imen, ki jih poznamo že ali z razstave leta 1953 ali pa z drugih prireditev v Moderni galeriji. To so: Emilio Amero, Al. Calder, R. Crawford, E. Escher, Alice Mason, N. J. Oliveira, J. Perlmutter in Clare Romano.

Ta razstava potuje že dobrega pol leta po Evropi. V ljubljanski Moderni galeriji bomo videli na izhodu sodobne ameriške barvne litografije že spomlad.

Ker v ZDA v tej grafični zvrsti še ni stare tehnike tradicije, kakor jo poznamo na primer na Franco-

Angleška revija »Theatre World« sporoča, da namerava londonsko centralno gledališče letos ponovno uprizoriti dramatičnega »Dobrega vojaka Švejca« Jaroslava Haseka. Ki je lani doživel velik uspeh: Vlogo Švejca bo igral Maxwell Shaw.

Zakaj še ni pomladi

Janez in Pavel in Tinka, Jože, Matjaž in Marinka, vsi bi izvedeli radi, čemu ni pomladi. Stare sem knjige prebral, takle odgovor jim dal:

Za deveto goró, za deveto vodó, tam je mogočen grad, brez oken, brez vrat, v njem pa — zaprta pomlad! Lepa, zelena, vsa okrašena, kot ni nobena deklet in ne žena, v gradu zaprta, pol živa pol mrtva, nad njo pa ves čas na zime ukaz bedita burja in mraz.

Bojda da čaka pomlad na junaka, ki iz tega gradu, iz mrza, ledu, jo lepo, zeleno, vso okrašeno, v svobodo zgubljen, tako zaželjeno popelje nazaj, če prej ne, za maj.

Zato pa vam pravim, vam kljukcem zvedavam: pri priči tecite, kraljično otmite, jo k nam pripeljite, sicer, verjemite, ta zima in mraz uničita nas!!

Tone Pavček

Beli dimnikarček in črni pek

(Pravljica)

Vsak dan sta se srečala na križišču, kjer se glavna cesta razcepi v tri manjše, da izgleda nato ko veja rogovila. Srečala sta se zjutraj pred sedmo, ko sta hitela na delo. Ko pa sta se srečala, se nista samo pozdravila. Ojoj, kje pa! Pravi klepetulji sta bila. Govorila sta in govorila, pa sta se zdravila šele, ko je ura odbila sedem. Takrat bi morala biti že vsak pri svojem mojstru. Zato sta tekla vso pot in se komaj komaj ustavila na cilju. Nekoč je mali pek padel celo v testo, ko je pridivjal v pekarno, in so ga trije peki komaj izvlekli iz kadi. Nič boljše se ni godilo nekega dne dimnikarčku. Tudi on se ni mogel ustaviti na cilju, ampak se je zakadil naravnost v dimnik in na vrhu pogledal iz njega. Mojster ga je nato potegnil za noge navzdol in tako je bil dimnik pravzaprav že očistjen.

Mojster dimnikar je bil strog mož, včasih kar prestrog. Kolikokrat je navil uro ubogemu dimnikarčku in tudi čez kolena ga je dal...

Pek pa je bil dobrodušen človek. Z malim pekcom je lepo ravnal. Le ženo je imel ta pek hudo ko papirko. Če je le mogla, je pekovka kričala na malega peka. Večkrat ga je z loparjem podila okrog pekarije...

Nekega dne sta se mali pek in dimnikarček spet srečala na križišču. V ponedeljek je bilo. Toliko sta si imela povedati, saj se vso dolgo nedeljo nista videla. V nedeljo popoldne je dimnikar-

ček gledal igrice Sneguljčica! Zdaj je peku pripovedoval o vsakem palčku posebej. Kar frčale

so mu besede iz ust in mali pek ga je poslušal z ušesi, pa še z očmi in celo z rokami...

Pa udari sedma ura. Dimnikarčka in peka udarec ure tako zmede, da se jima pripeti tole: dimnikarček steče k peku, pek pa odhiti k dimnikarju.

V pekariji je bila prav takrat hudo pekovka. Z loparjem je stala za vrati in čakala malega peka. Danes ga bom osmčila z loparjem, da me bo pomnil, si je mislila.

V tem se prikladi dimnikarček v pekarijo. Pekovka že zamahne, a ji roka okameni v zraku. Strašno zavpije, ko zagleda črne- ga peka. Zdaj je prišla kazen

name, zdaj je tu moja zadnja ura, ji šine v glavo. Vsa prestrašena zbeži iz pekarije. Takrat se tudi dimnikarček zbere in vidi, da ni prišel k svojemu mojstru. Brž jo ucvre nazaj proti križišču.

Medtem je mali pek prisopihal k dimnikarjevemu. Strogemu mojstru zatrepeče glas, ko vidi, da je njegov dimnikarček nedolžno bel, snežno bel od nog do

glave. »Nisem prav ravnal z njim,« ga stisne pri srcu. »Nisem prav ravnal.«

In že ima pripravljeno lepo besedo zanj. Toda pek jo je že odkuril, saj je videl, da jo je tisto jutro ubral po napačni poti...

Dimnikarček in pek sta kmalu pritekla nazaj na križišče. Le nasmehnila sta se, pa sta se hitro odpravila vsak k svojemu pravemu mojstru.

Od tistega dne mojster ni bil več tako trd z dimnikarčkom in pekovka je malega peka gledala kar prijazno.

Dimnikarček in pek pa tudi nista več klepetala na križišču. Točno sta prihajala na delo.

Leopold Suhodolčan

Zvončki

Otroci, ki ne poznajo peska

Kaj menite, kako bi se počutili grönlandski otroci, če bi jih nasečili v naših krajih? Razen ledu in snega bi jim bilo neznano vse, karkoli bi videli. Čudili bi se vsaki malenkosti, ki se nam zdi že vsakdanja, ker jo srečamo na vsakem koraku. Odkrili bi celo prah pod nogami. Prah? Odkod naj bi ga poznali? Počutili bi in bi ga z začudenjem pretakali med prsti. In potem bi opazili travo na travnikih. Kaj je to? Kakšna barva je to? Zelena? Vrgli bi se na tla. Gladili bi travo in jo nežno česali s prsti. Toda trkali je

ne bi. Tudi cveticam ne bi hoteli nič hudega. Strmeli bi le nad njihovo lepoto, ki je mi že zdavnaj več ne opazimo. Če bi našli kako gosenico, metulja ali kako drugo živalico, bi vsi navdušeni poklicali vse svoje prijatelje in preiskali žival natančno, toda previdno, da ji ne bi prizadejali bolečin. Posebno bi se navdušili za pajke.

V Kjbenhawnu na Danskem so poskušali navaditi nekaj grönlandskih otrok od petega do osmega leta na evropske razmere. Poizkus je bil za Dansko posebno važnosti, ker je Grönlandija danska dežela. Izkušnje z otroki iz dežele večnega ledu so bile ganljive. Pajki so jim posebno ugajali, ker so se učili narodno pesem o pajkih, niso jih pa še nikdar videli. In tedaj so napolnili vse žepce s pajki. Kogar so hoteli posebno počastiti, so mu dali v znak prijateljstva v dar pajka.

V vodi se počutijo mali Grönlandci ko doma. V njej se premetavajo ko tjujni. Vanjo se vlečejo na vse štiri in uživajo, ko pljuskajo čeznje valovi. Toda ko bi se morali kopati v kopalni kadi, so se vode zbal in si niso upali vanjo. Grönlandski radi jedo kot pač vsi otroci. Za razliko od drugih pa imajo radi vse jedi razen kumar. Nobenega grönlandskih otrok ni bilo moč pripraviti do tega, da bi poskusil kumare.

Vzgojitelji si pa ne morejo želeli boljših otrok, kot so grönlandski. Tako obsedijo, kot jih kdo postavi. Potem sedijo ure dolgo mirno, ne da bi se premaknili. Treba jim je izrečno dovoliti, da se premaknejo s svojega mesta. Zato tudi zdravnik nima težav, ko mora malega Grönlandca preiskati. Noben grönlandski malček se ne joče. Zdi se, ko da so jim solze neznanne. Celó žalosten ali resen obraz je pri njih redkost. Pač pa se veliko smejejo, skoraj vedno se smejejo. Vsi iz sebe so pa bili, ko so prvič videli dež. To jim je bilo, ko da bi se nebo nad njimi dobesedno odprlo.

Če bi imeli priložnost doživljati s temi otroki vsakdanje pojave, bi veliko bolj čutili, koliko raznih lepot je svet prepoln. Mi, ki jih vidimo vsak dan, jih skoraj več ne opazimo.

Z nenavadnim avtomobilom po svetu

V Sahari ni cest in kamionov, kot je ta, ki ga vidite na sliki, so lahko najbolj različno dolgi.

Da bi v puščavah lahko prevozili pečene kraje, imajo posebne avtomobile z velikimi gumijastimi plišči na kolesih.

Potnikov je vse več, pa so se inženirji domislili, da bi naredili avtobuse v nadstropja.

V Indiji mnogi ljudje kupujejo stare, izrabljene avtomobile in prepejo vanje vole.

Ta vlak v zoološkem vrtu v nekem ameriškem mestu je

Naš prevaža dolge cevi za naftovode, zato so prva in zadnja kolesa tako daleč narazen. Drži jih samo dolga telegrafška žica.

V Kanadi, na Aljaski, v Sibiriji in drugih krajih na svetu, kjer je skoraj vse leto sneg, imajo mnogo avtomobilov, ki imajo namesto koles smuči, zadaj imajo pa propeler, da jih poganja.

pravzaprav avtomobil, ki vozi obiskovalce. Ni jim sploh treba izstopiti in vendar lahko vidijo živali v vrtu.

Dom šljavi bogataš

(Kitajska pripovedka)

V velikem kitajskem mestu Kantonu sta živela dva soseda. Prvi je bil bogataš Cun-fi, drugi pa revež Co-dzi. Prvi je razmetaval milijone, drugi pa ni imel niti pet prebitih par.

Cun-fija so spoštovali in se mu klanjali. Le da je stopil na ulico, že so ga od vseh strani pozdravljali. Edino Co-dzi mu ni izkazoval nikakega spoštovanja. Videti je bilo celo, kot da ga ne vidi, če gre mimo njega. Tudi sam Cun-fi je to opazil. Nekega dne se ni mogel več premagati, ustavil je Co-dzija in ga vprašal:

»Zakaj me ne pozdravljaš?«
»Res je, bogati ste,« mu odgovori Co-dzi, »ampak kaj se moje revščine tiče vaše bogastvo?«
»In če bi ti dal polovico svojega bogastva?«
»Niti tedaj vas ne bi pozdravljaj naprej, kajti bila bi enaka po bogastvu in ne bi vedela, kdo naj koga naprej pozdravlja.«
»Pa če bi ti dal vse svoje bo-

Na poti iz šole domov

Razne zanimivosti

Vsak dan naraste število prebivalcev na Zemlji za približno 55.000 ljudi.

Vsak hip divja v raznih krajih na Zemlji približno 1400 neurj.

Cisto vodo, v kateri ni raztopljenih nobenih kemičnih snovi, je moč pod pogojem, da je popolnoma mirna, shladiti na -18° C, ne da bi zmrznila.

Premier drobnih kapljic v megli znaša 0,006 do 0,017 mm. Deževne kapljice imajo v premeru od 0,4 do 10 mm.

Grönlandski kit ima največja usta od vseh živali. Ko zevne, znaša razdalja od ene čeljusti do druge celih 6 metrov.

Morski valovi lahko dosežejo tudi do 11 metrov višine. To se seveda le redkokdaj zgodi. Navadno pa morski valovi tudi ob največjih viharjih ne dosežejo več kot 7 do 8 metrov višine. Pač pa so lahko zelo dolgi. Valovi, visoki 8 do 7 metrov, so lahko dolgi tudi od 113 do 258 m. Najdaljši val, ki so ga izmerili, je bil dolg 400 metrov.

Najširša reka na svetu je La Plata, ki je ob izlivu široka okrog 220 km. Torej skoraj tako široka kot Jadransko morje.

Zemlja je težka 6 kvadrilijonov kilogramov. To se piše tako: ena šestica in 20 ničel. Koliko je to? Če bi vsako sekundo izkopali milijon kilogramov, potem bi potrebovali 200 milijard let, da bi razkopali celo zemljo.

LUNA JE Z NEBA SKOČILA

Luna je z neba skočila! Kam, o kam se nam je skrila, da v temi več ne blesti? Luna, daj, povej, kje si!

In jo majhni cicibani pridno iščejo v poljani, kajti, kaj bo, bogme, zdaj! Luna, kje je tvoj smehljaj?!

So pregledali grmiče, hrib in dol, gorice, griče, pretaknili vsak so kot, da bi k luni našli pot.

Toda, glej jo! Iz oblaka luna na nebo koraka! Spet je noč kot svetel dan, spet smeji se luna prek poljan!

Golar Manko

KAJ JE TO?

Kaj je to? Je to pomlad, če prek velih, pustih trat je zapihal veter mlad? In če Minka, potepinka, je zbežala v brezov gaj in je našla tam veliko lepih rožic, da je kaj?

In tam v logu, tam v goščavi ptičji zbor jo brž pozdravi in povabi jo na pír... In če tam v tihočni mir so zavonjale, dehteje plave vijolice in bele?

Kaj je to? Je to pomlad, če z zvončkom vsakokrat zazveni glasov še to? Drobnji ptički gostolijo, se pomladi veselijo, saj bo zdaj prek pustih trat jim natresla ta pomlad živša preveč, obilo.

Potlej Minka, potepinka, urno rožice pošteje, teka, teka, sem in tja, ptičkom z ročico pomaha, pa domov se prismejlja.

In ko mami vsa vesela pisan šopek in ves mlad v vazo bo na mizo dala — kaj bo to? Bo to pomlad?

A. R.

UGANKE

Stric nam je uganke pravil in nam tole je zastavil: »Mrzlo je, a snežec ni, steklu sliči, steklo ni!« Pa jo rešil je naš ded in povedal: »To je — — —«

Nima nog a urno teče, nas uči, a nič ne reče. (Toj: stjo) (Toj: stjo)

Ko spomlad se bo pričela, kukavica bo z..... Spet tja gori na planino bo pastirček gnal ž..... Sonce zemljo bo ogrelo, tisoč cvetk se bo r..... Mi pa bomo v gaj hiteli, glasno vriskali in p...

(Besede, zaznamovane s pikami, so: zapela, živino, razcveto in peli.)

Manica

VESNA

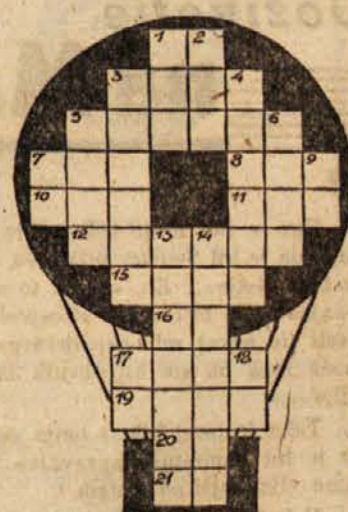
Sonce skoz megló posije, zvonček snežni oklep prerije: Vesna v vas gre — cin cin cin — vsi zaspanci iz duplin!

Zima se umakniti noče, vesni v brk se zakrohoče, na vso moč še zapihlja, še nasuje kup snega.

Medved v jami prebudi se, brundajoč v gozd zavali se, Zima ga uzre, zbeži — bosti se z medvedom ni!...

Danilo Gorinšek

KRIŽANKA »BALON«

Vodoravno: 1. vzklík, 3. borilni sport, 5. konjska oprema, 7. poharvan s svetlo barvo, 8. razdobje, 10. makedonsko narodno kolo, 11. jez, 12. prijatelj, 15. trska, 16. na tem mestu, 17. živilo, 19. skupščina, 20. zadnji dve črki pod 13. navpično, 21. skrajšano: starejši.

Navpično: 1. afriška ptica, 2. stare utezne mere, 3. priprave za polot višje plasti zemeljske atmosfere, 4. opornik, 5. del pesmi, 6. prebivalec evropske otočne države, 7. oblika pomožnega glagola, 9. igralna karta, 13. pro-metna srečstvo, 14. nepoučenost, 17. 14. in 24. črka, 18. površinska mera.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

PRED LETNO SKUPŠČINO NOGOMETNE ZVEZE SLOVENIJE

Zdrava pobuda

Skupščina Sportne zveze Slovenije je na temeljitih razpravah precej jasno nakazala smeri bodočega dela naših športnih organizacij, ki naj bi bilo predvsem borbena za množičnost in zajetje čim večjega števila mladine v športne vrste.

Med prvimi, ki so pravilno razumeli te težnje, je prav gotovo Kolesarska zveza Slovenije s svojim načrtom dela v letošnjem letu. Pravzaprav je bila KZS že nekoliko hitrejša v tem, saj so delegati na skupščini mimo drugih problemov obravnavali tudi to, kako bi kolesarski šport postal resnično množičen in dostopen vsakomur, ki ima do njega veselje. Govorili so o turističnem kolesarstvu, ki je v Sloveniji vse premalo razvito, medtem ko je tega v drugih republikah mnogo več.

Slovinci v tej panogi kvaliteto sicer nismo zaostajali, kar so pokazali tudi državna prvenstva kolesarjev-turistov, toda to nas pač ne more zadovoljiti. Glavni namen turističnega kolesarstva s tem še ni bil izpolnjen: vključevanje čimvečjega števila mladine v vrste turističnih kolesarjev.

Sklepi skupščine KZS bodo čemu postali resničnost — že v letošnji tekmovalni sezoni. Izvršni odbor KZS je namreč posvetil temu vprašanju veliko pozornost z namenom, da bi vzbudil zanimanje za kolesarski šport povsod, kjer so za to dani pogoji. In teh v Sloveniji ni malo. Vsi vemo, da je naša republika pravzaprav najmočnejša »založnica« kolesarji, ki imajo običajna turistična kolesa.

Zatorej ima KZS v načrtu v najkrajšem času izvesti široko propagando po sindikatih, tovarnih podjetjih ter prav tako tudi na odedelju za ustanavljanje športnih aktivov in klubov, ki bi vključevali izrazito turistične kolesarje od pionirjev, prek mladincev in članov do veteranov. Vse tiste, ki bodo pokazali dovolj zanimanja, bo KZS registrirala v članstvo brezplačno po posebnem tehničnem pravilniku in po tem pravilniku tudi pripravila zanje tekmovalni, ki naj bi bila pravi odraz množičnosti v kolesarskem športu.

Turistična komisija pri KZS je sprejela to nalogo, da bo izvedla vse potrebno in tudi kategorizirala kolesarje v posamezne skupine. Tako bodo nastopili med »pravimi« turističnimi kolesarji pionirji, mladinci, člani in veterani, med športnimi turističnimi kolesarji pa že nekoliko kvalitetnejši mladinci in člani.

Organizirana bodo sindikalna, trajaevna, medkrajevna, okrajna in republiška tekmovanja po posebnem kriteriju, ki ne bo preveč zahteven in bo prav gotovo vzbudil precej zanimanja tudi med začetniki. S tem pa bo že storjen velik korak naprej v našem kolesarskem športu, za katerega lahko trdimo, da je zlasti v zadnjih letih kvaliteto močno napredoval, ne pa toliko oziroma zelo malo šel v širino.

Prepričani smo, da bo ta poteza izvršnega odbora KZS našetela na ugoden odmev med vsemi, ki se zanimajo za kolesarski šport, saj bo lahko vsakdo poizkusil svoje sposobnosti in glede na zahteve, ki jih ima športno kolesarstvo do vrhunskih tekmovalcev.

Vsekakor pa je treba pozdraviti te pobude KZS, ki je začela takšno akcijo — ki naj bi ne bila seveda kampanjska — v prid množičnosti v našem športu, na enostaven način in brez velikih finančnih zahtev, torej v smislu novih smernic, ki jih uveljavlja Sportna zveza v naši republiki.

Klubi naj upoštevajo težnje športnih forumov

Športnim zvezam, ki so že pregledale svoje delo v minulem letu, se bo v nedeljo pridružila še Nogometna zveza Slovenije. Zasedli smo že razprave raznih odgovornih in gonimih funkcionarjev o nalogah skupščine in o nujnih nalogah nogometnih organizacij v prihodnji poslovni dobi oziroma že v nastopajoči sezoni.

Morda ni napačno, da nanizamo nekoliko bistvenih misli v zvezi s slovenskim nogometom in v zvezi s bližnjim obračunom dela. Prav je namreč, da bi se delegati dobora pripravili na razpravo in prinesli na skupščino zdrave predloge za uspešen nadaljnji razvoj nogometa.

MNOŽIČNOST IN MLADINA

Ko smo skozi vse leto spremljali delo Nogometne zveze Slovenije, smo zasledili, da upravni odbor v svoji resnosti stremi za izpolnjevanjem sklepov, sprejetih na lanskem skupščini. Eden takih je bil vsekakor razširitev nogometa na odedelju in vključevanje mladine v vrste nogometašev, skratka borba za množičnost. O tem je razpravljala tudi nedeljska skupščina. Sportne zveze iz dala KZS tudi zasluženo priznanje. KZS je namreč nekoliko oživila nogometno življenje v Beli Krajini in tudi število pionirjev ter mladincev je precej naraslo. Pa vendar se običuj v naših klubih še vedno premajhno število mladincev, saj mnogi klubi nimajo niti mladinskih moštev. Temu pa je kriva vsekakor

NAPACNA POLITIKA KLUBOV.

Klubi so namreč v težnji za kvaliteto iskali igralce od drugod, jih plačevali in s tem samo škodili sami sebi, kajti uspehi so bili le kratkotrajni. Naproti pa so ob tem pozabljali na mladino in vzgojo lastnih kadrov. Ta tendenca se je seveda v zadnjem času začela umikati zdravim razmisli. Zgledom sledijo pačasi drugi in stanje se je začelo izboljševati.

Nogometna zveza sicer načelno ni proti tekničnim stremiljenjem za kvaliteto, ne sme pa biti klubom to edini cilj. Čeprav so tekmovalni rezultati spodbuda za mladino, toda kvaliteto se bomo najlažje približali prek množičnosti. Zatorej pa je treba tudi razmišljati

O SISTEMU TEKMOVANJA.

Nogometna zveza Slovenije se je s svojim obstojem sistemom tekmovalni precej približala stremiljenjem in predlogu športne zveze. Ima mnogo lokalnih tekmovalcev, ki finančno ne obremenjujejo klubov in ne zahtevajo prevelikih izgub delovnega časa. Javno pa je, da je trenutni položaj v nogometu takšen, da se moramo nekoliko prilagoditi tekmovalnim v zvezi s ostalimi republikami. Toda vsako tekmovalno, ki presega zmogljivost klubov, ima za posledico negativne pojave, ki se izražajo v pojmovnem cilju, ki jih mora zasledovati nogomet. Klubi začnejo trošiti finančna sredstva le za ožek krog nogometašev na škodo mladine. Zatorej bi treba stremeti za razširje-

NOGOMETNIH AKTIVOV PO SOLAH, TOVARNAH.

To je bilo že nekdo precej v navadi. Sindikalni aktivisti so tekmovali med seboj za naslove krajevnih prvakov, šolski aktivisti spet med seboj in podobno. Tekmovalje pa je sedaj le še po srednjih solah. Prav gotovo pa bi se našle možnosti za ponovno oživilo sindikalnih aktivov, kot je to tudi v načrtu Sportne zveze in ostalih športnih panog. Treba je le začeti z delom in uspehi se bodo pokazali, če ne takoj, pa vsaj v bližnji bodočnosti.

Komisija za napredek nogometa pri KZS se je v polni meri trudila, da bi izpolnila velike naloge, ki so stale pred njo. V tem ni povsem uspešna, saj je še precej ozemlja, zlasti na Dolenjskem, za nogomet mrtvega in se je življenje razgibalo bolj le v Črnomlju ter Kočevju.

»ŠARPLANINSKI POKAL«

Jubilejno tekmovalje

Nastopili bodo smučarji Avstrije, Nemčije, Italije, Romunije in domačini

Skopje, 21. marca. Letošnje deseto jubilejno tekmovalje za »Šarplaninski pokal« bo zbralo smučarje iz šestih dežel. Na tepla poboda Popove šapke se bo pomerilo za naslov zmagovalca »Šarplaninskega pokala« 8 smučarjev iz Avstrije, 2 iz Nemčije, 4 iz Italije, 5 iz Romunije ter jugoslovansko moštvo v postavi: Dornik, Čvenkelj, Budnik, Zugič in Jajha, ter članici Zupaničeva in Praška.

Tekmovalje za »Šarplaninski pokal« se bo začelo v soboto, 24. marca. Prvi so pripeli že v ponedeljek Romuni. V njihovem moštvo je tudi smučar Bira, ki se je udeležil tekmovalja za II. Šarplaninski pokal. Ni izključeno, da bodo še nekateri drugi tuji tekmovalci, ki so se mučili teden borili na Jahorini, udeležili tekmovalja za Šarplaninski pokal v dveh stalin disciplinah — veselaletu in smuku.

Jugoslovanski smučarji bodo letos nastopili v tekmovalju za »Šarplaninski pokal« brez Muleja in Steteta. Mulej je edini udeleženec tega tek-

medtem ko v Novem mestu, zlasti zaradi pomanjkanja igrišča, niso prosti na zeleno vejo. Tudi so torej problemi še precej občutni in jih bo treba nujno rešiti.

Kljub temu pa zaznamujemo napredek od leta 1954 dalje. Ta je videti v povečanju števila klubov in s tem aktivnih članov, povečanje števila igrišč, iznemskega in sodiškega kadra ter mladega naraščanja. To nas pa ne sme uspraviti in ni zgrešena ugotovitev, da ležijo največje

NALOGE V KLUBIH.

ki bodo morali težnje KZS nujno podpreti z notranjo organizacijsko utrditvijo, s pravilno vzgojo aktivnih igralcev in funkcionarjev, z vzgojo lastnega kadra in v široko propagando, ki jo lahko razvijajo z raznimi nastopi v tistih predelih, kjer nogomet še ni razširjen, a tem pa dokažejo pravilnost naših trditve. Točno je in neizpodbitno, da vre nogometno življenje v osnovnih celicah — klubih, ki nosijo glavno breme dela. Brez povezanosti z KZS pa ne bo šlo tako, kot si želimo in kot naj nakaže smer nedeljska skupščina KZS.

Od Steinitza do Botvinnika

»Dan spomina na svetovne šahovske prvake«

Cez tri dni bodo iz sredstev šahovskih organizacij vsega sveta odprli spomenik pokojnemu svetovnemu šahovskemu prvaku dr. Aleksandru Aljehinu. Na željo vdove na spomeniku na pariškem pokopališču Mont Parnas naslednje besedilo: Aleksander Aljehin, pokojnik, rojen v Moskvi 1. nov. 1882, umrl v Lisibon 25. marca 1946. Bil je svetovni šahovski prvak od 1927. do 1935. leta in od leta 1937. do svoje smrti.

V počastitev te edesete obletnice je Svetovna šahovska zveza FIDE izbrala letošnji 25. marec za »dan spomina na svetovne šahovske prvake«. Koliko priznanih šahovskih prvakov je imel svet doslej?

Prvi uradni svetovni šahovski prvak je bil WILLIAM STEINITZ, ki je živel od leta 1838. do 1900. Nekateri pišejo, da je Steinitz postal svetovni prvak po zmagi 8:6 nad Andersenom, kar pa ne drži, ker do tedaj ta naslov ni bil vpeljan. Za prva ga štejejo po zmagi nad Zukertortom z 9:1. Tedaj je bil star 36 let. Pozneje se je Steinitz preselil v ZDA, kjer je začel izdajati »The International Chess Magazine«. Ta revija je izhajala 7 let. Njeni letniki vsebujejo dragoceno vsebino za razvoj moderne šahovske teorije. Steinitz je bil posebej ni si je v teku let izhajanja te revije nakopal v raznih polemikah šahovne sovražnika. Po porazu v dvoboju z Laskerjem je začel popuščati; šestdesetleten starček, poln revmatizma, kljub silni volji ni prenesel več težkih borb. Umrl je 11. februarja leta 1900 v starosti 65 let.

Steinitzov naslednik je postal dr. EMANUEL LASKER, ki je bil na slovo svetovnega prvaka skozi 27 let. Le en Lasker je bil, ne pred njim ni bilo podobnega, ne za njim ne bo enakega. Bil je samosvoja osebnost, zaključen šahovski gigant. Dr. Lasker je bil šahist, osebnost, človek-filozof in človek-borec. V šahovsko areno je stopil kot dvajsetletni mladnik. Njegova pot k vrhu je bila bliskovita. V dobi, ko je nosil naslov svetovnega

Dr. Aleksander Aljehin — prvak od 1927 do 1935 in od 1937 do smrti — 1946

proučeval razne šahovske kombinacije. Prva partnerja sta mu bila sestra, ki je kasneje postala znamenita sovjetska filmska igralka, in brat Aleksej, ki je bil kasneje profesor šahovske šole v Harкову.

Moštovski naslov je Aljehin dobil 1929. na amaterskem turnirju v Petrogradu, kjer je osvojil prvo nagrado. Redki so primeri, da nekdo že v 17. letu doseže moštovski naslov (pri nas Gligorič, Ivkov »pa še nekoliko prej). Naslednje leto je imel Aljehin priložnost, da se je na mednarodnem turnirju v Hamburgu kosal s slovitimi velemojstri. V Leningradu je 1914. zasedel tretje mesto za Laskerjem in Capablancem, tako da se je na mah uvrstil med najboljši svetovne šahiste. Kmalu zatem je bil prvi na turnirju v Manheimu (pred dr. Vidmarjem, Spilmanom in drugimi). Svetovno prvenstvo je Aljehin ubral 1928. in 1934. na dvoboju z Bogoljubovom, ki se ni pokazal kot njegov enakopravni tekmelec. Pač pa je slabo odrezal 1935. v dvoboju z Euwejem. Aljehin je izgubil prvenstvo, čeprav je po sedmi partiji imel tri točke naskok. Zdi se, da je ravno sedma partija pripravila Aljehina do tega, da je neresno igral, ker je dobil zlahka in v pravem kavarniškem slogu. Prepričan, da mu je končna zmaga zagotovljena, je začel svetovni prvak na nekatere partije prihajati »židane volje«. Tedaj je Euwe pokazal, da ga ni mogoče podcenjevati. Že po štirinasti partiji je dohitel Aljehina, ko pa je bilo končanih dogovorjenih 30 partij, je imel Aljehin točko manj! Po svetu se je razširila vest, da je nizozemski velemojster dr. MAX EUWE novi svetovni prvak!

Dr. Emanuel Lasker — prvak od 1894 do 1921

Izguba prvenstva je Aljehina zelo pretresla. Htel je s turnirja na turnir, s simultankami na simultanko. Bežal je tako rekoč pred samim seboj. Čez nekaj časa se je pomiril in pričel misliti na povračilo. Zavedal se je, da ga je porazil šahist, ki je slabši od njega. Dotlej si je Aljehin marsikaj dovolil, kar je škodovalo njegovemu zdravju. Kmalu je cigareto za cigareto užival veliko alkohola, jemal heroina, da bi bil svežega duha, pa tudi ponečeval je mnogo.

Ceprav so ga obojevali in prijatelji zapustili, ni klonil. Do izraza je prišla njegova močna volja. Uvidel je, da mora obvladati strasti, katerih usmabljenost, ni več kaditi, niti piti, pa tudi heroina ni več užival v nasprotju s pričakovanjem je naglo okrevale. Prerodnemu Aljehinu se je posrečilo poraziti Euweja. Na drugem dvoboju je Aljehin zmagal z 11:6 in 13 remij. Tako je ponovno osvojil prvenstvo in ga obdržal do konca svojih dni.

Mihail Botvinnik — od 1948 naprej

ALJEHIN je bil prvi svetovni prvak, katerega se je posrečilo izgubiti prvenstvo proti dr. Euweju spet pridobiti. Hkrati je edini mojster, ki je umrl kot svetovni prvak. Nadalje je prvi slovenski velemojster, ki je dosegel ta naslov.

Aleksander Aljehin se je naučil igrati šah, ko mu je bilo pet let v sedmem letu pa je že dejansko igral. Starši so mu večkrat morali s silo odvzeti šah, nad katerim je ure in ure sedel globoko zamišljen. Dogajalo se je, da se je ponoči skrivaj splozil iz postelje in ob prižgani sveči do zore

drugo pa z neko umazano tkanino. René je pozvonil. Čakala sva. Odgovora ni bilo. René je znova pozvonil. In spet ni bilo odgovora. Potem je sunil z nogo v vrata. Spet nič. Tedaj sem še jaz na vso moč sunil z nogo v vrata. Izza hiše je pritekel deček, naju pogledal in takoj zbežal.

Minevale so minute. Mimo je pridrvel vlak s strašno brzino. Potem so se vrata odprla in na pragu se je pojavila Myrtle.

Na sebi je imela umazan, na rokavih oguljen kimono, prepasan z usnjenim pasom, na prsih pa broško v obliki metulja. Na nogah je imela stare čevlje, na glavi pa slamnik. Izpod slamnika so ji viseli skuštrani sivi lasje. Gledala je naju z očmi, zalitimi s krvjo.

Morda je bila nekoč, ko je bila še mlada, privlačna, toda od njene privlačnosti ni bilo ostalo ničesar.

Popravila si je lase z umazano roko, rekoč:

»Vse sobe so oddane.«

»Ali ste vi Myrtle?« sem vprašal.

Počasi je prišla z glavo kakor da niti sama ni prepričana o tem.

»Ali smeva vstopiti?« sem vprašal, vzel steklenico džina iz torbe in jo dvignil k njenim očem.

Vsi dvomi so izginili. Utrujene oči so ji zažarele. Obrnila se je in stopila v hišo.

Odšla sva za njo in vstopila v nekakšen salon. Naslonjač, guralni stol, nekaj stolov in divanov, v sredini miza, pokrita s tkanino vijoličaste barve, omara ob steni, pri drugi pa vitrina. Vse je bilo pokrito s fotografijami moških in žensk, na enem koncu mize pa je stal starinski gramofon z veliko trobljo.

Postavil sem steklenico na mizo, Myrtle pa je poiskala kozarec. René je sedel na en stol, jaz pa na drugega.

Olimpijske priprave

ČSR

Praga, 21. marca (AFP). Kakih 250 čehoslovanskih športnikov se aktivno pripravljajo na XVI. olimpijske igre, ki bodo konec novembra in v začetku decembra letos v Melbournu. V Avstralijo pa pojde le približno 60 tekmovalcev, ki bodo v tej sezoni dosegli najboljše rezultate. V olimpijski delegaciji bo približno kakih 20 trenerjev in voditeljev. Imena članov olimpijske reprezentance bodo znana konec junija, končni seznam pa bo objavljen šele 22. oktobra. Čehoslovaki

EVROPSKO VESLAŠKO PRVENSTVO

Največ bo ruskih tekmovalcev

Beograd, 21. marca (Tanjug). Organizacijski odbor evropskega veslaškega prvenstva, ki bo na Bledu od 24. do 26. avgusta (ženske) in od 30. avgusta do 2. septembra (moški), je začel prejemati prijave za udeležbo. Iz rezervacij za nastanitev povzema, da bodo najštevilnejše reprezentance ZSSR (67 ljudi), Nemčija (80), Italija (60) itd. Priglasilo so se tudi Švica, Grdita in Romunija.

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR

Trajković zadnji

Dresden, 21. marca (ADN). Mednarodni šahovski turnir v Dresdenu je bil končan z zmago sovjetskih šahistov Averbacha in Holmova. Jugoslovanski Trajković si deli z Dancem Andersenom predzadnje in zadnje mesto.

Končna razvrstitev: Averbach, Holmov (SZ) 12, Ciocoltza (Romunija) 10,5, Pachman (CSR) 9, Uhlman (Vzh. Nemčija) 8,5, Padevski (Bolgarija), Bilek (Madžarska) 8, Silva (Poljska), Fuchs (Vzh. Nemčija), Dietman (Vzh. Nem.) 7,5, Millberg (Vzh. Nemčija) 6,5, Sefe (CSR) 6, Šternar (Švedska), Golz (Vzh. Nemčija) 4,5, Andersen (Danska), Trajković (Jugoslavija) 4.

ROMUNIJA

Bukarešta, 21. marca (AFP). Na XVI. olimpijske igre bo Romunija poslala svoje tekmovalce v atletiki, plavanju, vaterpolu, modernem peterboju, veslanju, streljanju, sabljanju, boksu, rokoborbi, dviganju uteži, telovadbi, v konjskih dirkah in kajaku.

Največje nade ČSR za Melbourn so: Zatopek (tek na 10.000 m in maraton), Zatopekova (met krogle za ženske), Skobla (met krogle), Kovac (skok v višino), Pšenčka (dviganje uteži), Čopčanski (kajak), Kapen (streljanje), Fouček (kolesarstvo) itd.

BOKAL

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

NEMCIJA

Pariz, 21. marca (AFP). Francoska nogometna zveza je določila za mednarodno nogometno tekmo z Avstrijo, ki bo 30. marca v Parizu tebe reprezentante: Remetter, Kaelbel, Marche, Louis, Jonquet, Marcel, Kopa, Pian-toni, Cisowski, Leblond, Vincent.

Doživetie

na Mauriciusu

ROMAN

Kar se tiče moje trditve, da je bilo v njegovi vili vse razmetano, da je bil Switzer pijan, da so ležale po sobi prazne steklenice in tako dalje... Eh, saj za to ni bilo nobenih dokazov. Malo je manjkalo, da niso rekli: »Gospod Kelly, vi ste simpatičen mož, doživeli ste nekaj zelo neprijetnega, še zmeraj ste nekoliko zbegani, razen tega pa ste književnik in novinar, človek z bujno domišljijo...«

Tako je torej bilo z mojo zadevo. In nič ni pomagalo niti to, da je bil namestnik upravnika policije Renéjev sorodnik. Bil je samo vlnudnejši od drugih.

V krčmi so sedeli trije: Apavou, točjak in mož sumljive zunanjosti, ves poražčen s kocinami. Potem ko smo se seznanili, sva naročila z Renéjem tri steklenice piva in dvojni džin za neobritega moža. Džin je izginil, še preden sva midva dvignila svoji čaši s pivom. Mož je skušal z zgovornostjo dobiti od naju še eno čašo, pa ga je Apavou z enim samim pogledom napodil iz krčme.

Ko sva ostala sama, sem se takoj lotil dela. Imel sem svojo teorijo o ubitem dekletu. Spominjal sem se, da je imela močno razvite noge, in mislil sem, da je bila morda plesalka v nočnem lokalu.

Na Mauriciusu pa je samo nekaj nočnih lokalov. Če se ne motim, so samo trije.

To sem povedal Apiju — kakor so kratko klicali Apavouja — in mu opisal dekle, kolikor sem mogel natanko. To pa je pomenilo, da je popil še dve, tri steklenice piva. Po nekaj litrih razmišljanja je Api rekel, da misli, da ve, kdo je tisto dekle. Neka Lisette, pol kreolka, pol Kitajka. Ne, on je ne pozna osebnost. Pozna pa nekoga, ki jo pozna. Neka Myrtle, ki je vodila sumljiv lokal, nekakšno prenočišče. Lisette je delala pri njej, preden je napredovala in postala plesalka.

»To je zelo lepo,« sem menil. »Denimo pa, da Myrtle ne bo hotela govoriti.«

Api je popil še eno steklenico piva in se široko zasmel, tako da je bilo videti njegov rdeči jezik in zlate zobe.

»Gospod,« je rekel. »To žensko dobro poznam. Myrtle bo povedala za pol steklenice džina vse, kar ve.«

Verjel sem mu. Popil sem pivo in kupil steklenico džina, potem pa sva z Renéjem vstala, da bi odšla. Segel sem Apiju v roko in se mimogrede ozrl na njegove noge. Nosil je bele sandale.

6.

Myrtilno prenočišče je stalo malo dalje od ulice New Moka, na drugi strani železniške proge, na robu mesta. Staro, leseno poslopje, pritličje in podstrešnica. Nekoč, ko je bila še nova, je bila hiša prepleksana belo, zdaj pa je bila rumenkasto siva. Odprta terasa je segala skoraj vzdolž vsega pročelja. Bila je polna cvetličnih lončkov, stolčkov in raznih školjk.

Prišla sva do vežnih vrat sredi poslopja. Vrata so imela nekoč dvojne steklenih okenc, zdaj pa je bilo eno pokrito s papirjem,

DNEVNE NOVICE

PREDAVANJA

Sedemdnevno bivanje v kateremkoli turističnem kraju ob slovenski obali je ena izmed nagrad, ki jih je razpisal »Turistični vestnik«.

Ce hoče kvaliteto, zahtevaj samo znano »Jela« kopalno sol. Osebe, ki jih je razpisal »Turistični vestnik«.

Javna zahvala. Podpisani se s tem iskreno zahvaljujem primariju kirurškega oddelka splošne bolnišnice v Slovenj Gradcu dr. Stanetu Strnadu za uspešno izvršeno operacijo na želodcu ter za uspešno zdravljenje pod njegovim vodstvom, ki mi je ohranilo življenje in me rešilo stalnih bolečin. Posebno zahvalno sem dolžan tudi dr. Stoparju in ostalim zdravnikom za bodrilne besede in njihovo veselestransko zdravniško pomoč. Najlepša hvala tudi sestram iz operacijske dvorane, bolnišničarjem in bolničarki Favič ter ostalemu stročnemu osebju. — Vsem enkrat iskrena hvala. — Franc Lichtenegger, železniški upokojenec, Pesje pri Velenju.

UDELEŽENCEM NOV KURIRJEM IN OSTALIM

Na lanskem zboru kurirjev v Ivančičevih gorah pri Stični so predlagali zbiranje gradiva o nastanku in razvoju kurirskih poti v Sloveniji. Dobil je la zbiranje uresničilo, so pri Glavnem odboru ZB v Ljubljani osnovali odbor, ki naj vse to obseirno gradivo zbere, uredi in ga izda kot zbornik, ki bi v polni meri prikazal pomembnost kurirske organizacije in specifične pogoje v katerih je nastajala in živel.

Zastavljena naloga nikakor ni lahka. Kurirji so delovali po vsem slovenskem ozemlju od Benečije do Istre, do Kočevskega, Prekmurja in Rožne doline okraj Karavank. Čeprav trdna organizacija celota, se niso nikoli sešli in skoraj nihče od njih ni imel možnosti, da bi poznal celo svojih tovarišev na drugem koncu Slovenije, kaj šele, da bi poznal dolo vseh 140 kurirskih postaj, kolikor jih je bilo v Sloveniji koncem leta 1944.

Mnogi preživeli kurirji hranijo doma fotografije iz vojnih let, dnevnike, postaje, pisma, prepustnice in podobne dokumente ali material. Prav bi bilo, da dajo te stvari na razpolago za zbiranje, ki jih tako obvarujejo pred pozabljenjem in postopnim uničenjem. Če se kdo ne more ločiti od teh predmetov, pa lahko obvesti odbor, kaj ima, da bi lahko po potrebi fotografirali na domu.

Mnogi doživljajo, boj, trpljenje, junštva in tudi vso življenjsko pot, njenežerja po spominu bivših kurirjev. Potrebno je samo nekoliko dobre volje, malo porokati po spominu in zapisati tisto, kar je ostalo. Vsek podatke, vsak dogodek je lahko dragocen. Mnogi se ne spominjajo samo skopih podatkov ali posameznega doživljanja, spominjajo se doživljanja, ki bi jih lahko bile za celo življenje, nekateri zlasti funkcionarji se spominjajo organizacije in razvoja posameznih kurirskih linij ali celo sektorjev. Vse to bi morali napisati in poslati za zbornik.

Pri omenjenem delu lahko uspešno sodelujejo vsi varnini in aktivisti ter vsi ostali, ki jim je kaj znano iz kurirskega življenja in borbe.

Pripravke pošljite čimprej na Glavni odbor ZB Ljubljana, Erjavčeva ulica pod oznako »Kurir«.

Odbor za izdajo kurirskega zbornika

PODJETJI »SAP-TURIST« V LJUBLJANI

PRIREJATA NASLEDNJE IZLETE IN POTOVANJA

DOMACI IZLETI

Vsako nedeljo avtobusni izlet na Pokljuko in Planico, odhod ob 7. uri izpred Turističnega biroja — cena 400 din.

Kmetijski izlet v maju veliko potovanje z avtobusi v Vojvodino — ogled vzornih državnih posestev Belje, Kokingrad, Karadordjevo itd. Cena vsakega aranžmaja 9500 din.

Za naš tradicionalni prvomajski izlet v Crikvenico že sprejemamo prijave. Kolektivni, pohitite z rezervacijami!

1. maja avtobusni izlet na Piltilščica jezera, v Logarsko dolino in preko Vršiča, Boveca v Ankarano.

Kolektivni, na vašo željo priredimo tudi druge izlete.

Za ljubitelje športnega ribolova je »SAP« turist biro pripravil letos prijetno presenečenje — izlete po Jadranu z motorno jahto »Burjo« — izredno nizke cene.

IZLETI V INOZEMSTVO

Dvodnevni avtobusni izlet v Budimpešto na nogometno tekmo Jugoslavija — Madžarska. Vsa oskrba s prenočiščem, ogledom mesta, vstopnico za tekmo vključena v ceni 10.700 dinarjev.

Posebno potovanje v Rim in izleti na veseljem v Milano, Pariz, Graz in Frankfurt.

Izlet z motorno jahto »Burjo« v Trst, Benetke in Rimini.

Udeleženci imajo možnost plačevanja v obrokih.

Poslužujte se uslug, ki jih nudita podjetji »SAP« — Turist biro v Ljubljani. — Kličite telefon 30-642.

Organizacija ZB terena »LITOSTROJ« sporoča žalostno vest, da je umrla naša članica

MICA AMBROŽIČ

Kot bivša borka v NOV jo bomo člani organizacije ZB ohranili v tovariškem spominu in jo spremili na njen zadnji poti 22. marca 1956 ob 15.30 na pokopališče Zale.

ZVEZA BORCEV TERENA »LITOSTROJ«

Upravni odbor

»CELEIA-SAD«, kombinat živilske industrije v Celju razpisuje mesto

SAMOSTOJNEGA RAČUNOVODJE

POGOJI: višja strokovna izobrazba z najmanj 5-letno prakso — ali srednja strokovna izobrazba z najmanj 10-letno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Ponudbe sprejema uprava podjetja.

C 81

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom. 22. marca 1956 ob 18.30 predaval v dvorani SAZU univ. prof. dr. France Hribar. Tema: Izumiranje smrtnih bolezni zadnjih 10 let.

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov LRS priredi v petek, dne 23. marca 1956 ob 20 v sindikalni dvorani Državnega sekretariata za gospodarstvo, Ljubljana, Gregorčičeva 23, predavanje s filmom ing. Antona Umeke z naslovom: »Uporaba vakuum-betona v Sloveniji«. — Vabljeni!

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike in medicinske višje sestrom na predavanje, ki ga v okviru petkovih predavanj SZD prireja stomatološka sekcija. Predaval bo profesor dr. France Hribar o »Prekance-rozah zlasti v območju ustne votline. Predavanje bo v petek, 23. marca ob 19.30 v predavalnici patološko-anatom-skega inštituta, Zaloška cesta 4.

Člane Kluba kulturnih delavcev vabimo v petek, 23. marca ob 20.30 na predavanje prof. dr. Roberta Neubauerja: »Vtisi iz zahodne Afrike« (s slikami).

Klub kulturnih delavcev, Društvo književnikov in Društvo prevajalcev vabijo svoje člane na predavanje avstrijskega književnika Hermannsa Lienharda: »Avstrijska emigrantska literatura«. Predavanje bo nocoj v klubu.

GLEDALIŠČA

Dramska sekcija DPD Svoboda Sentvid ponovi priljubljeno opereto »Srček na dražbi« dne 22. marca ob 19.30 v Domu Svobode. Predprodaja vstopnic dve uri pred predstavo.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Cetrtek, 22. marca ob 20: Javorček. »Povečevalno steklo«. Abonma C.

Petek, 23. marca ob 20: Javorček. »Povečevalno steklo«. Abonma E.

Sobota, 24. marca ob 20: Čehov: »Tri sestre«. Izven in za podelžje.

OPERA

Cetrtek, 22. marca ob 19.30: Strauss: »Kavalir z rožo«. Abonma A.

Petek, 23. marca: Zaprt.

Sobota, 24. marca ob 19.30: Mozart: »Figaroova svatba«. Abonma G.

V sredo, 28. marca bo v Operi premiera dveh opernih del: dvodejanske komedije oper Buholava Mar-tinija »Genitve (po Gogolju) in enodejanske Puccinijeve opere »Bufo«.

»Gianni Schicchi«. V glavni vlogi Schicchi bo praznovati petinadeset-letnico umetniškega delovanja prvak Operne Voksal Janko. Proslava bo za poveljence ob 11 dopoldne na odru, preden bo zvečer ob 19.30. Vstopni-ce bodo v prodaji že od petka, dne 23. marca dalje pri operni blagajni, in sicer na vabilu do ponedeljka, dne 26. marca ob 19. V kolikor bodo vstop-nice še ostale, bodo na razpolago ob-činstvu v torek ob 19.30 dalje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Cetrtek, 22. marca ob 20: Peppino de Filippo: »Ni res, pa le verjamem. Abonma red Cetrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 23. marca ob 20: Bert Brecht: »Dobri človek iz Sečuana«. Abonma TSS I.

Sobota, 24. marca ob 20: Peppino de Filippo: »Ni res, pa le verjamem. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Petek, 23. marca ob 15.45: Finžgar: »Divji lovec«. — Zaključena pred-stava.

Sobota, 24. marca ob 20: Popović-Pregar-Delak: »Jara meščanka« (»Po-kondirana tikva«). Izven.

Nedelja, 25. marca ob 15.30: Senčič: »Logaršini in ljubezen«, vesoljgra. Popoldanska predstava. Izven.

ob 20: Popović-Pregar-Delak: »Ja-ra meščanka« (»Pokondirana tikva«) komedija. Večerna predstava. Izv. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-860.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg

Cetrtek, 22. marca ob 17: Kuret: »Obuti maček«.

Sobota, 24. marca ob 17: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

ob 20.30: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«. Za odrasle.

Nedelja, 25. marca ob 11: Pengov: Si-mončič: »Zlata ribica«.

Ročne lutke

Resljeva cesta 28

Nedelja, 25. marca ob 17: Milčinski: »Tri čudne zgodbe«.

Prodaja vstopnic za obe gledališči in vse predstave danes od 10—12 v Upravi Mestnega lutkovnega gledališča, Resljeva cesta 28, telefon 32-020 in pol ure pred vsako predstavo pri gledaliških blagajnah.

Umrli so v Ljubljani

Mica Ambrožič, strokovna učitelja, rojena 1910, Ljubljana. Delavski blok 16. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

MARIBORSKE VESTI

Cetrtek, 22. marca lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18.

Petek, 23. marca lekarna »Center«, Go-sposka ul. 12.

KINO

Cetrtek

PARTIZAN: italijanski film »Bandit Musolino«.

UDARNIK: ameriški barvni film »Ve-lika nagrada«.

Petek

PARTIZAN: italijanski film »Bandit Musolino«.

UDARNIK: ameriški barvni film »Let-no gostovanje«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 22. marca ob 19.30: Drda: »Ci-zovev hudiča«. Red LMS-2.

Petek, 23. marca ob 15: Brecht: »Go-spod Puntila in njegov hlapec Mat-ti«. Red LMS-3.

Umetnostna galerija: Razstava re-produkcij britanskega romantika W. Blakea. Razstavljenih je 40 okvirjev z reprodukcijami akvarelov, jedkanic in perorisb. Razstava je odprta dnevno od 10 do 16 v času od 18. do 31. marca.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 22. marca 1956 ob 20: Puškin Treves: »Nesmrtni don Juan«. Cet-trtkov abonma in izven.

Petek, 23. marca ob 15: Miloš Mikeln: »Atomke bombe ni več«. 14. sred-nješolski abonma.

Sobota, 24. marca ob 20: Puškin-Treves: »Nesmrtni don Juan«. Sobotni abo-nma in izven.

Nedelja, 25. marca ob 15.30: Puškin-Treves: »Nesmrtni don Juan«. Ne-deljski abonma in izven.

KINO

»UNION«: italijanski film »Oprosti mi«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«: Ameriški barvni film: »Poljubi me, Katica« (»Ukročena trm-glavka«). Predstavi ob 18.15 in 20.15.

LJUDSKA UNIVERZA V CELJU

V četrtek, dne 22. marca ob 19.30 bo v predavalnici Ljudske univerze na Učiteljski predavalni prof. tov. Franjo Jakšič o življenju in delu Nikole Tesle (ob 100-letnici njegovega rojstva. Predavanje bo spremljano z eksperimenti in filmi. Vljudo vabimo k udeležbi tega izredno zanimivega predavanja.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

»SVOBODA-CENTER«: Ameriški film: »Visoka Barbaree«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO

Ameriški film: »Rdeča reka«. Pred-stava ob 19.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO

»PARK«: Ameriški film: »Izgub-ljeni sin«.

IZ DOMŽAL

KINO

Ameriški film: »Kraljica Kristina«. Predstava ob 20.

Z BLEDA

KINO

Ameriška barvna filma: »V dolini bobrov« in »Pol oralna zemlja«. Pred-stavi ob 18 in 20.

RADIO LJUBLJANA

Spored za četrtek, 22. marca 1956.

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.00 Dobro jutro, dragi poslu-salci — 6.10 Reklame — 6.20 Naš je-dinik — 6.25 Melodije J. Offenbacha, J. Straussa in F. Suppeja — 7.10 do 8.00 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Za vsakega nekaj — 11.45 Cielbanom — dober dan! Francka Kastelc: Kobulčkov palček — Telika — 12.00 Slovenske narodne — 12.30 Kme-tijski nasveti: Dr. France Kovač: Obod v kopitni podplat — 12.40 Jan Sibelius: Tapiola, simfonična pesnitev — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.35 Operni koncert — 14.30 Zanimivosti do-ma in po svetu — 15.15 Zabavna glas-ba — 15.40 Utrinki iz literature — Beno Zupančič: Mrtvo morje (odlomak iz romana) — 16.00 Simfonični koncert — 17.15 Zeleni ste — poslušajte! — 18.00 Spoznavajmo človeka — Dr. Pedčiček: Značaj in osebnost — 18.15 15 minut

Spored za petek, 23. marca 1956.

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.00 Dobro jutro, dragi poslu-salci — 6.10 Reklame — 6.20 Naš je-dinik — 6.25 Melodije J. Offenbacha, J. Straussa in F. Suppeja — 7.10 do 8.00 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Za vsakega nekaj — 11.45 Cielbanom — dober dan! Francka Kastelc: Kobulčkov palček — Telika — 12.00 Slovenske narodne — 12.30 Kme-tijski nasveti: Dr. France Kovač: Obod v kopitni podplat — 12.40 Jan Sibelius: Tapiola, simfonična pesnitev — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.35 Operni koncert — 14.30 Zanimivosti do-ma in po svetu — 15.15 Zabavna glas-ba — 15.40 Utrinki iz literature — Beno Zupančič: Mrtvo morje (odlomak iz romana) — 16.00 Simfonični koncert — 17.15 Zeleni ste — poslušajte! — 18.00 Spoznavajmo človeka — Dr. Pedčiček: Značaj in osebnost — 18.15 15 minut

Obiščite spomladanski Zagrebški velesejem

390

Cowboy Jimmy

bo naslednja zgodba naše slikarice, ki jo

riše Jurček

Začeli jo bomo objavljati v soboto

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Petek, 23. marca ob 20: »Velika be-seda«. Izven.

Sobota, 24. marca ob 16: Shakespeare: »Othello« za gimnazijo in izven; ob 20: Shakespeare: »Othello«. Izv. Gostovanje v Železnikih.

Nedelja, 25. marca ob 16: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«. Izven in za podelžje.

Ljudska univerza Kranj priredi dan-es, v četrtek, 22. t. m. predavanje univ. prof. dr. Boža Škerjca: Od Cipra do egiptovskih piramid (barvni dia-positivi). Predavanje bo ob 19.30 v I. gimnaziji. Vabljeni!

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Je-senicah ima dr. Alojz Jenko, Cesta Bratstva in edinstva.

GLEDALIŠČE

Petek, 23. marca ob 19.30: Somerset-Manghoma: »Deževjer«.

Sobota, 24. marca ob 19.30: Somerset-Manghoma: »Deževjer«.

Nedelja, 25. marca ob 19.30: Somerset-Manghoma: »Deževjer«.

Zveze z vlakci so ugodne.

Ponedeljek, 26. marca ob 16 in 20: Somerset-Manghoma: »Deževjer«. Go-slovanje v Prešernovem gledališču v Kranju.

Cenjene obiskovalce opozarjamo, da so to zaradi odhoda glavnega igral-ca zadnje predstave.

JESENICE: »RADIO«: Amer. film: »Ujeto mesto«. Predstavi ob 18 in 20.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

»KINO VIČ«

Francoski film

»Intrigantke«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Raymond Rouleau in Jeanne Moreau. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: amer. barvni film »Poslednji sem videl Pariza«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi: Elizabeth Taylor in Van Johnson.

KINO »SLOGA«: franc. film »Stirje brez postelje«. Brez tednika. Pred-stave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 je matineja istega filma. V glavni vlo-gi: Martine Carol, Françoise Arnoul.

Predprodaja vstopnic v obeh kine-matografih od 9.30 do 11 ter od 14 dalje, za matineje pa od 9 naprej.

KINO »SOCA«: franc. film »Intrigant-ke«. Predstave ob 15, 18 in 20. Pro-daja vstopnic samo od 14 dalje. V slučaju prekinitve električnega toka prve predstave odpadejo.

MLADINSKI KINO LM Kotnikova 8 predvaja za mladino od 14 let dalje italijanski film »Moji sin profesor«.

Redne predstave vsak torek, četrtek, petek ob 10. uri. Ob 15 pa vsak ven nedelje.

KINO »LITOSTROJ«: ameriški barvni film »Najboljši med slabimi«. Pred-stavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

KINO »UNION«

Premiera amer. barvnega filma

»Mogambo«

Tednik: Filmske novosti št. 11. Pred-stave ob 18, 18.15 in 20. V glavni vlogi Clark Gable, Ava Gardner in Grace Kelly. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje. V soboto ob 22. uri premiera amer. barvnega filma: »Noro početje«.

Fernandel nastopa trenutno v Madridu v filmu »Don Juan«, ki ga snemajo v francosko-španski koprodukciji. Film snemajo v barvah, režira ga John Berry, Fernandelaova soigralka pa sta Španka Carmen Sevilla in Italijan Erno Crisa. Zvezdeli smo, da je ameriška družba MGM ponudila Fernandelu, naj bi prihodnje leto nastopil v nekem ameriškem filmu skupaj z ameriškim komikom Danny Kayem. Film bo seveda komedija, vendar doslej še ni znano, če je Fernandel pristal na to ponudbo.

V svetu

PLASTIČNIH sistemov

Ko je začelo pred leti število kinoobiskovalcev zaradi vpliva televizije stalno padati, je v Hollywoodu zavladalo takšno razpoloženje, kot da bo propadel svet. Edino rešitev so videli producenti v uvedbi tretje dimenzije, v plastičnosti. In res, število novih izumov in sistemov na področju filmske tehnike se je od takrat tako pomnožilo, da se povprečen gledalec danes le s težavo znajde v tej džungli imen, ki označujejo te nove sisteme. Naš današnji kratki prikaz o teh filmskih novotarijah ima namen popeljati bralce v svet »plastičnega« filma, ki naj po mnenju producentov preporodi kinematografijo.

Leta 1932 se je pojavil na ameriških platnih prvi »plastični« film »Bwana Devil«, izdelan po tako imenovanem sistemu 3D. Kaj hitro pa se je izkazalo, da ta sistem ni veliko vreden. Posebna očala, ki jih je moral nataktni gledalec med predstavo, če je namreč hotel dobiti vtis plastičnosti, so povzročala bolečine v očeh. Posnili so še nekaj filmov po tem sistemu, nato pa so ga

opustili. Pravijo, da je neki tovarnar, ki je na brzino izdelal dvajset milijonov očal, bankrotiral.

Vedno bolj uspešno pa sta se uveljavljala (in se še) cinemascope in vistavision. Prvega je iznašel že pred 25 leti Francoz Chretien, ki je pred mesecem dni umrl v Washingtonu. Toda do pred tremi leti znanstvenik ni mogel najti nikogar, ki bi se zanimal za njegov izum. Šele boj med televizijo in filmom je odprl pot cinemascopu. Ta sistem je zelo praktičen, ker ni predrag in ker se ga brez večjih težav lahko uvede v vse večje kinodvorane. Treba je namreč zamenjati projektorje, instalirati tonske naprave v dvorani in povečati platno, ki mora biti vbočeno. Na to povečano platno (20 x 8 cm, v manjših dvoranih lahko tudi manjših dimenzij, važno je le to, da sta višina in širina v razmerju 1:2,55) se projicira slika, ki je snemana s posebno lečo. Slička na filmskem traku ima normalno velikost, toda običajni četrtoekrnik obsega vseno trikrat večjo površino, ki jo pri-

kazuje filmska slika, ker se leča na cinemascope snemalni kameri pri snemanju oži, posebne optične naprave v projektorju pa zoženo

malnih filmov pa se premenja samo objektiv.

Ne glede na to, da sta ta dva sistema danes najbolj razširjena

Eden izmed prvih cinemascope filmov, ki jih bomo videli pri nas, ko bodo naše dvorane opremljene z vsemi tehničnimi napravami, ki so potrebne za predvajanje filmov po tem sistemu, bo verjetno ameriški film »Vitezi okroglice mize« z Robertom Taylorjem (na gornji sliki), Avo Gardner in Mel Ferrerjem. Film je spet ena izmed tistih zgodovinskih zgodb, v kateri Hollywood kar na hitro roko pojasni marsikatero zadevo, o kateri si zgodovinarji še danes niso povsem na jasnem. Njegovo glavno orožje je razkošnost, romantika in pustolovščine.

sliko spet razširijo. S tem postane vidno polje cinemascope kamere trikrat večje in vtis globine je presenetljiv. To daje videz plastičnosti. Zlasti se je ta sistem obnesel pri snemanju zunanjih posnetkov. Cinemascope ima stereofonski zvok, ki je zapisan na magnetni način. Zvočni napis je na istem traku kot slikovni. Zvočniki so v dvorani nameščeni ob strani in na stropu dvorane in prav zaradi tega se gledalec med predstavo počuti tako, kot da bi bil sredi dogajanja.

Zelo nepraktično je pri vseh novih sistemih to, da se normalni film ne more prikazovati na cinemascope platnu in da se tudi filmi, posneti po drugih sistemih, ne morejo prikazati na istem platnu. Vse te težave pa je prebrodil tako imenovani vistavision sistem, ki ga uporablja družba Paramount. Tudi za predvajanje filma po tem sistemu je potrebno veliko platno (višina in širina platna sta v nekoliko drugačnem razmerju kot pri cinemascopu), le da se lahko predvaja na cinemascop platno, kakor tudi na platno vseh ostalih sistemov. Pri snemanju gre filmski trak skozi snemalno kamero vodoravno, negativ pa se potem kopira na pozitiv tako, da gre trak skozi projektor navpično. Na projektorju za predvajanje nor-

in jima pripisujejo bodočnost, preizkušajo še razne druge sisteme, kot so na primer: superscope, cinerama, circarama in Toddov sistem. Največjo senzacijo je v zadnjih dveh letih izzvala cinerama. Pri tem sistemu se projicira slika iz treh projektorjev na ogromno platno, ki se razprostira v polkrogu od 180°. Dvorana mora biti ogromna (vsaj za nekaj tisoč gledalcev), kajti platno mora biti izredno veliko. Prvi vtis, ki ga je zapustil ta sistem, je fantastičen, kljub temu, da ima precej pomanjkljivosti. Med drugim pa je tudi zelo drag.

Se bolj čudna pa je circarama Walta Disneya. Gledalec sedi v okroglem kinematografu in je obdan z vseh strani s platnom. Enajst projektorjev prikazuje film, čigar dogajanje popolnoma obkroža gledalca, le-ta pa seveda ne more videti, kaj se dogaja za njegovim hrbtom, razen če se ne obrne. V scenah velikih bitk se počuti gledalec tako, kot bi bil sam sredi teh bitk. Na prvi predstavi circarama se je od napetosti onesvestilo preko 50 ljudi.

Toda vsi ti sistemi so še v povojih in šele bodočnost bo pokazala, kateri se bo uveljavil. Znakrat pa kraljujeta še cinemascope in vistavision.

ZDA NA FESTIVALU V CANNESU

ZDA so prijavile za letošnji festival v Cannesu sledeča dva filma: črnobeli film »Jutri bom jokala« s Susan Hayword, in Hitchcockov vistavision film »Mož, ki je preveč vedel« z Doris Dey in Jamesom Stewartom v glavnih vlogah. Svoj prihod v Cannes so doslej najavili: Susan Hayword, Kim Novak, Gregory Peck, Ginger Rogers, Fred McMuray.

POMANJKANJE SCENARIJEV v SZ

V Sovjetski zvezi še vedno traja pomanjkanje dobrih scenarijev. Zato so sovjetski režiserji prisiljeni, da segajo po temah iz klasične literature. Da bi ublažilo krizo, je ministrstvo za kulturo razpisalo natečaj za najboljši scenarij s sodobnimi temami, za katere so predvideli 18 nagrad. Prva nagrada znaša tri sto tisoč rubljev.

NAPOLION V FILMU

Izmed vseh zgodovinskih osebnosti so Napoleona doslej največkrat prikazovali v filmu, saj so jih doslej posneli že kar 75. Zadnja dva so lani: enega Američani z Marlonom Brandonom, drugega pa Francozi z Danielom Gelinom. Oba filma pa je kritika ocenila negativno.

PRIKAZOVANJE FILMOV V SVETLIH PROSTORIH

Varšavski radio je ondan poročal, da je izdelal konstruktor varšavske tovarne filmskih naprav ing. Jan Antošević posebno filmsko platno, ki omogoča prikazovanje filmov v svetlih prostorih. Pred prikazovanjem filma je platno črno, pod vplivom filmskih slik pa dobi svetlo barvo. Izdelano je iz ustrezno pripravljene aluminijaste plošče, pritrjenih na čvrsto podlago. Tovarna bo začela kmalu izdelovati naprave za prikazovanje filmov v svetlih prostorih.

»AVALA-FILM«

ima dovolj scenarijev

Beograjsko podjetje »Avala-film« je letos, kar se scenarijev tiče, v precej ugodnejšem položaju kot pa prejšnja leta. Pomanjkanje kvalitetnih scenarijev je eden najbolj perečih problemov vseh naših filmskih podjetij. »Avala film« pa razpolaga z nekaterimi scenariji, po katerih nameravajo že letos snemati filme.

Začeli so že s pripravi filma »Veliki in majhni« po scenariju Miodraga Djurdjevića. Režiral bo Vladimir Pogačič, s snemanjem pa bodo začeli verjetno v aprilu. Izmed scenarijev, s katerimi razpolaga omenjeno podjetje, naj omenimo še sledeče: »Denar pada z neba«, ki sta ga napisala Risto Tošević in Vojislav Nanović. Tema je borba organov za notranje zadeve z bando kriminalcev in tihotapcev mamul. Po znanem Sremčevem romanu »Pop Cira in Pop Spira« sta napisala scenarij Soja Jovanović in Roda Andrić. Avala film

pa ima še dva scenarija, ki še nista dokončana, vendar je delo v teku. To je scenarij Oskarja Daviča s sodobno ljubezensko temo, in scenarij Aleksandra Vuča z naslovom »Veter je prenehal pihati pred zoro«, ki je psihološka drama iz časa okupacije Beograda. Znani športni humorist Zilka Zuvulović pa piše scenarij iz športnega življenja. Razpolagajo pa tudi s scenarijem »Ohridska legenda« po istoimenskem baletu Stevana Hristića.

Ze samo zgoraj naštetih scenariji nam povejo, da v »Avala-filmu« letos res niso v zadregi zaradi njih. Razume se seveda, da letos ne bodo mogli posneti filma po vseh teh scenarijih. Število igranih celovečernih filmov še ni točno določeno. Iz samega podjetja smo zvedeli, da bi želeli izdelati vsaj tri ali štiri celovečerne filme, toda njihovi načrti so odvisni od državne dotacije, ki pa še ni določena. Kar se tiče dokumentarnih filmov, jih je za sedaj predvidenih sedem ali osem, seveda pa bodo za razna podjetja po naročilu posneli tudi precej reklamnih filmov.

Na sliki vidite 37-letno filmsko igralko Rito Hayworth, ki že od leta 1933 ne nastopa več v filmu. Pri družbi Columbia so medtem »naredili« novo zvezdo Kim Novak, ki je v začetku svoje filmske kariere imela le vloge v filmih lahkega žanra. Toda zadnje čase se je že uveljavila v nekaterih resnih filmih. Tako verjetno Rita Hayworth nima velikih možnosti, da bi tekmovala s svojo mlado naslednico, ker se namerava vrniti k filmu.

Filmski DROBIŽ

Vittorio Gassman bo postal režiser. Pred dnevi je prijel lani italijanski igralec na tiskovni konferenci, ki jo je sklical v svojem stanovanju v Rimu, izjavil, da bo svoj naslednji film sam režiral. Gre za film producenta Carla Pontia »Beatrice Cenci«. Film, v katerem bo Gassman nastopil v vlogi Beatrice Cenci, bodo posneli v cinemascopu, glavno igralko pa bo izbral Gassman izmed sledečih treh igralk: Sophie Loren, Marie Schell in Claire Bloom.

Plan proizvodnje filmov v ZDA. Letos so ameriške družbe za proizvodnjo filmov najavile 332 celovečernih filmov.

José Ferrer — filmski režiser. Kakor številni znani filmski igralci se tudi Jose Ferrer, Amerikan, kuhanskega poklica bavi z režijo. Prvak snema v španiji film »Matador«. Glavno žensko vlogo igra Italijanka Sophia Loren, moško pa sam Jose Ferrer.

Festival filmov, posvečenih umetnosti. Letos bodo po zaključku običajnega filmskega festivala v Edinburgu teden dni (od 2. do 9. septembra) prikazovali filme, ki imajo za temo umetnost, odnosno umetniška dela. Najboljšemu filmu bodo podelili tudi posebno nagrado.

Prvi ameriški film nemškega igralca O.W. Fischerja bo »Moj mož Godfrey«, ki bo nova verzija predvajanega zelo uspešnega istoimenskega filma režiserja Gregoryja La Crove.

Teden avstrijskega filma v SZ bo od 21. do 27. maja v sledečih mestih: Moskvi, Leningradu, Kijevu in Stalingradu. Sovjeti pa bodo vrtili obisk od 15. do 21. junija v mestih: Dunaj, Graz, Salzburg, Innsbruck.

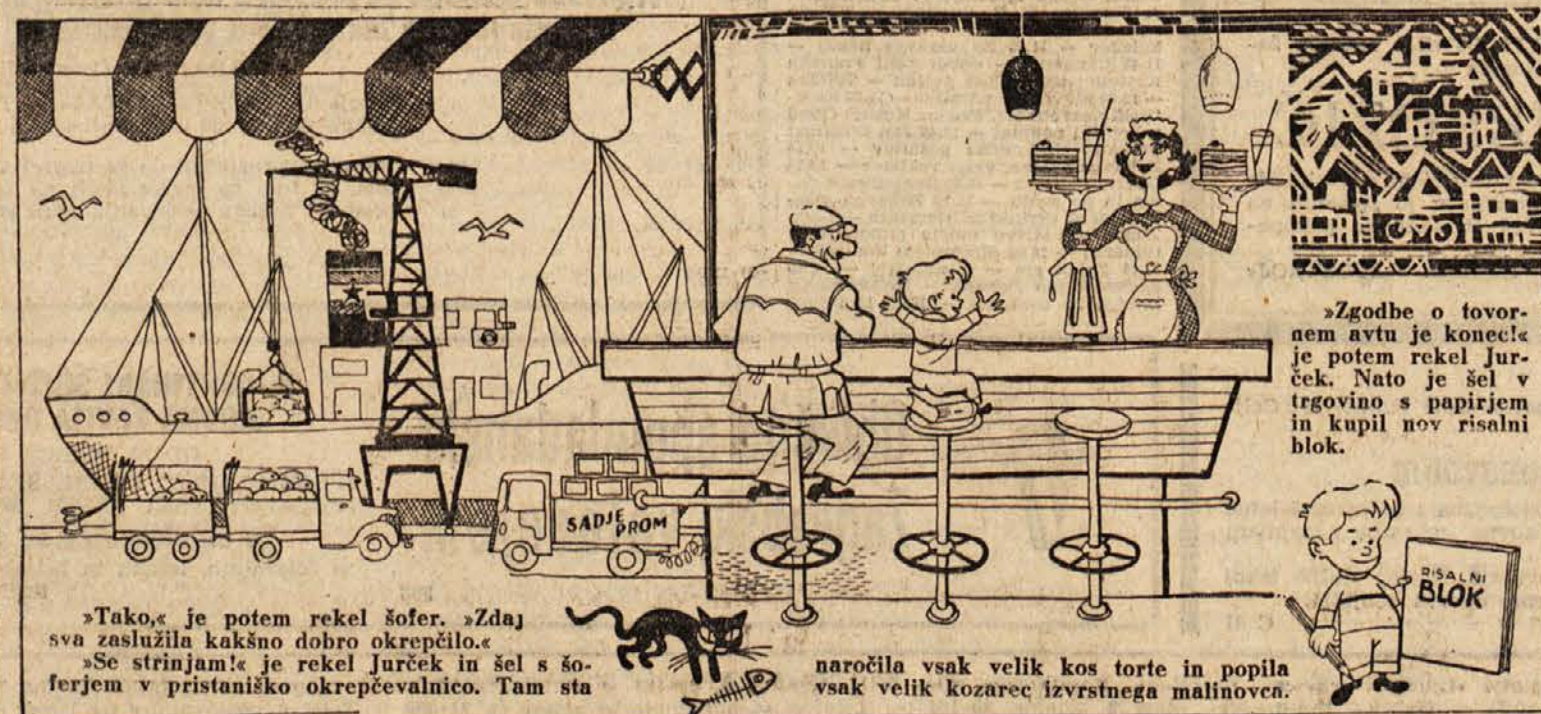
Anna Maria Alberghetti, mlada italijanska operna pevska in filmska igralka, ki živi v Ameriki, je končala s snemanjem svojega novega filma »Zadnja zapoved«. To je zgodba iz leta 1850 o Texasu, ki se bori proti mehiški nadoblasti. Film je nudil mladi operni pevki možnost, da pokažala svoj velik igralski talent za dramatične vloge.

JURCEK RISE

PISE: V. GRAD
RISE: JURCEK

12

Tovorni avto

»Tako,« je potem rekel šofer. »Zdaj sva zaslužila kakšno dobro okrepčilo.«
»Se strinjam!« je rekel Jurček in šel s šoferjem v pristaniško okrepčevalnico. Tam sta

naročila vsak velik kos torte in popila vsak velik kozarec izvrstnega malinovca.

Ko smo pred kratkim videli oba Disneyeva kratkometražna barvana filma »Pol akra prirode« in »V dolini Bobrov«, se nismo mogli dovolj načuditi genialnosti tistega, ki mu je uspelo vse to ujeti v kamero in nato napraviti iz posnetega materiala film, ki je bil bolj napet kot večina pustolovski. Vendar pa ima Disney na zalogi še dva filma iz tega področja, ki sta prav tako čudovita: »Pustinja živi« in »Umira joča prečija«. Zvedeli smo, da se za oba filma zanimajo tudi naši uvozniki in morda jih bomo videli. Gornja slika je iz filma »Pustinja živi«. Na njej vidimo risa, ki se je pred »načelnim« snemalcem umaknil na »iskok kaktusa«.